

Marcin Prokop

Kapliczki w Sieprawiu i w Spiskim Czwartku

Kaplniki v Sieprawiu i v Spišskom Štvrtku

Publikacja wydana w ramach projektu
Uchronić od zniszczenia i zapomnienia
przydrożne figury pogranicza polsko-słowackiego

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu „Tatry” w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013

Kapliczki
w Gminie Siepraw
i w Spiskim Czwartku

Kaplnki
v obci Siepraw
i v Spišskom Štvrtku

Žonie

Marcin Prokop

Kapliczki

w Gminie Siepraw
i w Spiskim Czwartku

Kaplnki

v obci Siepraw
i v Spišskom Štvrtku

Copyright © 2010 by Marcin Prokop – tekst
Copyright © 2010 by Tomasz Prokop – zdjęcia

Zdjęcia:
Tomasz Prokop

Projekt okładki: Tomasz Prokop

Przełożyli na język słowacki:
Lenka Krajňáková, Paweł Hec
www.translat.webity.pl

Kapliczki
w Gminie Siepraw

Kaplnki
v obci Siepraw

W Przewodniku zamieszczono opisy 46 kapliczek z Gminy Siepraw i 16 ze Spiskiego Czwartku na Słowacji.

Na końcu Przewodnika zamieszczono mapkę Gminy Siepraw i plan Spiskiego Czwartku z zaznaczonymi kapliczkami.

Proponujemy również trasę rowerową „Szlakiem kapliczek Gminy Siepraw”.

Sprievodca obsahuje 46 opisov obci Siepraw kaplniek a 16 zo Spišského Štvrťka na Slovensku.

Na konci sprievodcu sa nachádza mapa obce Siepraw a plán Spišského Štvrťka s označenými kaplnkami.

Navrhujeme taktiež cyklistický chodník „Stopami kaplniek po obci Siepraw”

Odkrywanie gminy Siepraw

W skład gminy Siepraw wchodzi cztery wsie: Siepraw, Zakliczyn, Cechówka i Łyczanka.

Gmina Siepraw znana jest z różnych powodów:

- Tu znajduje się Sanktuarium błogosławionej Anieli Salawy.
- Dla innych jest tu najbliższy Krakowa „raj” dla narciarzy.
- Znana jest ze swego dynamicznego życia gospodarczego...

Siepraw należy też do najstarszych parafii na terenie powiatu myślenickiego. Znajduje się wśród 16 osad parafialnych wzmiankowanych w XIV wieku na tym terenie. Najstarsze znane

Objavovanie obce Siepraw

Obec Siepraw sa skladá zo štyroch dedín: Siepraw, Zakliczyn, Czechówka i Łyczanka.

Obec Siepraw je známa z rôznych dôvodov:

- nachádza sa tu Sanktuárium blahoslavenej Aniely Salawy.
- pre lyžiarov z neďalekého Krakova predstavuje „raj”.
- známa je zo svojho dynamického ekonomického života...

Siepraw patrí taktiež k najstarším farnostiam na území myślenického okresu. Nachádza sa medzi 16 farskými osadami, o ktorých sa na tomto území spomínalo už v XIV. storočí. Najstaršie

zapiski o Sieprawiu pochodzą z lat 1325-1327. Warto zauważyć, że wiadomości przekazane przez kroniki, księgi sądowe i inne tego typu źródła pisane, poza nielicznymi zachowanymi dokumentami lokacyjnymi, są zawsze późniejsze niż samo założenie osady. Spokojnie można założyć, że wieś powstała znacznie wcześniej, tym bardziej że badania lingwistyczne dowodzą lekko licząc tysiącletniego istnienia nazwy Siepraw. Dodajmy, że najdawniejsze wsie były bardzo małe, często złożone z zaledwie kilku gospodarstw, a niekiedy mianem wsi określano nawet osiedla jednodworcze.

***

W niniejszym Przewodniku chcielibyśmy pokazać – i zachęcić do odwiedzenia – coś czego się na ogół prawie nie dostrzega.

Wśród niebotycznych katedr, zda się nie ręką ludzką uczynionych, bardziej na chwałę Bogu niż po to, aby utrwalić własne imię, wśród pałaców mających być wyrazem potęgi ich właścicieli, ale też ku chwale tych co je wznosili, chociaż może lepiej byłoby powiedzieć w cieniu, czy z boku, gdzieś nawet w oddaleniu od wiejskiego, drewnianego kościółka, na granicy tego, czym zajmuje się historia sztuki, często dosłownie na granicy ludzkich siedzib, tam gdzie zaczyna się nowy, mało znany mieszkańcom, ale również historykom sztuki, świat, tam, gdzie szlak wprawdzie trochę przetarty ale raczej przez etnografów, tam, gdzie kończy się władza dobrych duchów, opiekunów gromady, tam, gdzie grzebano samobójców i nieślubne, a wcześniej zmarłe dzieci, tam, gdzie tonęli nieostrożni, gdzie zaczyna się władza złych duchów świata niewiedzy, w mroku ledwo rozświetlonym przez naukę, stoi figura przydrożna, kapliczka, „boża męka”.

známe zmienky o Sieprawiu pochádzajú z rokov 1325-1327. Treba si zároveň všimnúť, že všetky správy nachádzajúce sa v kronikách, súdnych knihách a iných zdrojoch tohto typu, okrem niektorých zachovaných lokálnych dokumentov, sú vždy písané neskôr ako samotné založenie osady. Je možné bez problémov predpokladať, že dedina vznikla oveľa skôr. Lingvistické výskumy prinášajú dôkazy poukazujúce na tisícročnú existenciu názvu Siepraw. Spomeňme zároveň, že najstaršie dediny boli veľmi malé, často sa skladali iba z niekoľkých hospodárstiev a niekedy sa menom dedina označovalo dokonca aj obydlie s jedným dvorom.

***

Pomocou tohto sprievodcu, by sme chceli predstaviť – a zároveň pozvať na návštevu – niečo, čo sa vo všeobecnosti nedá spozorovať.

Medzi katedrálami týčiacimi sa do neba, ktoré vyzerajú, ako keby neboli vytvorené ľudskou rukou, skôr ku cti Boha ako kvôli zachovaniu vlastného mena, medzi zámkami, ktoré sú vyjadrením sily ich majiteľov, a zároveň sú chválou pre tých, ktorí boli pri ich stavbe, hoci by bolo lepšie, ak by sme povedeli v tieni, či dokonca na boku, niekde veľmi ďaleko od dedinského, dreveného kostolíka, na hranici toho, čím sa zaoberá história umenia, často doslovne na hranici ľudských obydlí, tam kde sa začína nový, obyvateľom, ale aj historikom umenia málo známy svet, tam, kde je trochu vychodená cestička – ale iba etnografmi, tam, kde sa končí vláda dobrých duchov, opatrovníkov davu, tam, kde sa pochovávali samovrahovia a nemanželské deti umierajúce veľmi skoro, tam, kde sa topili neostražití, kde sa začína vláda zlých duchov sveta nevedomostí, v prítomí ledva osvetlenom vzdelaním, stojí socha pri ceste, kaplnka, „božie utrpenie”.

I właśnie temu, rzadko dostrzeganemu dziełu artysty?, rzemieślnika?, przeważnie anonimowemu, jest poświęcony ten przewodnik.

Warto też wspomnieć o kapliczkach w pełnym tego słowa znaczeniu, czyli niewielkich budynkach. Są cztery takie obiekty na terenie gminy – jeden w Łyczance i trzy w Sieprawiu.

Może zachęci nas Adam Mickiewicz: „...pójdźcie o dziatki, pójdźcie wszystkie razem za miasto pod słupek, na wzgórek, tam przed cudownym klęknięciem obrazem...”, by trochę bliżej przyrzec się tej, tak wrośniętej w polski pejzaż, że aż nie zauważanej „Bożej męce na rozdrożu”. I może również „...zmówić paciorek...”, jak mówi poeta w *Powrocie taty* – intencji nie brak!

W przepięknym pejzażu pogórza wielickiego często nie dostrzegane, wręcz niewidoczne są ciągle obecne w świadomości

A práve tomuto dielu umelca?, remeselníka?, väčšinou anonymného, ktoré si pocestní len veľmi zriedka všimnú, sa venuje tento sprievodca

Treba taktiež pripomenúť kaplnky – v doslovnom zmysle tohto slova, čiže nevelké budovy. Takéto objekty sú na území obce štyri – jeden v Łyczance a tri v Sieprawiu.

Možno Vás za srdce chytí Adam Mickiewicz: „...podďte, ó dietky, podďte všetci spolu za mesto pod stĺp, na pahorok, tam pred čarovným klaknute obrazom...”, aby ste si trochu bližšie všimli vrastené do polskej krajinky, nepozorovateľné „Božie utrpenie na rázcestí”. A možno taktiež „...pomodliť sa ruženec...”, ako vraví básnik v *Návrate otca* – zámerov je dostatok!

V nádhernej krajine wielického pohoria ostávajú často bez povšimnutia, sú priam neviditeľné, avšak neustále vo vedomí

mieszkańców. Świadczą o tym świeże kwiaty czy nabożeństwa majowe niekiedy odprawiane właśnie pod „figurką”.

***

„Początków tradycji wznoszenia kapliczek i krzyży przydrożnych należy szukać na naszej ziemi u zarania chrześcijaństwa. Krzewiciele nowej religii, usuwając pogańskie świątynie, otaczane wciąż drzewa, kamienie, źródła, wznosili na ich miejscu krzyż, symbol zwycięstwa nowego nad starym, znak, który nie dozwalał odrodzić się pokonanym złym mocom.”¹

Masowo zaczęto stawiać figury przydrożne mniej więcej w siedemnastym wieku. Było to jakby echo kontrreformacji. Reformacja

---

¹ U. Janicka-Krzywdka, *Kapliczki i krzyże przydrożne polskiego Podkarpacia*, 1991.

obyvatel'ov. Svedčia o tom čerstvé kvety alebo májové omše občas vykonávané právo pod „sochou”.

***

„Začiatky tradície obnovovania kaplniek a krížov pri cestách treba v našej krajine hľadať v počiatkoch kresťanstva. Šíritelia nového náboženstva, pri odstraňovaní pohanských svätýň, oblakovaných ctou stromy, kamene, zdroje, stavali na ich miestach kríž, symbol víťazstva nového nad starým, znak, ktorý nedovoľoval odrodzenie sa porazeným zlým silám.”¹

Sochy pri cestách sa začali masovo stavať približne v sedemnástom storočí. Bolo to ako keby echo protireformácie.

---

¹ U. Janicka-Krzywdka, *Kapliczki i krzyże przydrożne polskiego Podkarpacia*, 1991.

jak wiadomo była przeciwna kultowi świętych, uważając równocześnie, że jedynym miejscem oddawania czci Bogu jest świątynia. Kościół katolicki przeciwnie, czcząc świętych wychodził z różnymi nabożeństwami poza mury świątyni. Tworzył inny model religijności. Model, który został masowo zaakceptowany przez lud polski.

Reformacja była również odczuwana przez chłopów jako „pański wymysł” z tego powodu, że objęła właściwie tylko wyższe warstwy społeczne. W początkach kontrreformacji jezuiti zaczęli upowszechniać kult świętych opiekunów. Kościoły barokowe bogato wyposażone w posągi świętych umacniały ten typ duchowości dostarczając jednocześnie wzorów ikonograficznych prowincjonalnym warsztatom rzeźbiarskim. Tych czasów sięga styl, który można by określić jako „barok ludowy”. Styl ten przetrwał, jak można dostrzec na wielu figurach przydrożnych, aż do końca XIX w.

W XVIII wieku dochodzi do powszechnego wzrostu samoświadomości tej warstwy społecznej, powoduje to rozwój ludo-

wej twórczości. Stąd między innymi wzrost ilości fundacji krzyży i kapliczek przydrożnych. Wcześniej były to raczej fundacje szlacheckie. Na zasięg tego zjawiska miała też wpływ historia. Losy Rzeczypospolitej w tych czasach pełne były dramatycznych wydarzeń. „Boża męka na rozdrożu” stała się wtedy prawie symbolem narodowym. Jak w 1878 roku zauważył ks. Michał Nowodworski, wydawca Encyklopedii kościelnej:

... w żadnym kraju po dziś dzień nie masz tyle dużych krzyżów przy drogach, po polach i po cmentarzach wiejskich jak u nas.

Zwrócili na to uwagę też zaborcy. Generał gubernator Murawjow (sławetny „Wieszatelnik”) wydał w 1863 roku rozkaz zabraniający naprawy krzyży i wznoszenia nowych gdzie indziej. Tylko arcykatolickie Austro-Węgry nie były temu przeciwnie.

Reformácia bola proti kultu svätých, hlásiac pri tom, že jediným miestom odovzdávania cti Bohu je svätyňa. Katolícky kostol si svätých ctí vďaka rôznym omšiam mimo múrov svätyne. Vytvoril iný model nábožnosti. Model, ktorý poľský národ masovo prijal.

Pre sedliakov bola reformácia iba „výmyslom pánov”, pretože sa vzťahovala len na vyššie spoločenské vrstvy. Jezuiti na začiatku protireformácie začali šíriť kult svätých opatrovníkov. Barokové kostoly bohato ozdobené sochami svätcov posilňovali tento typ duchovnosti a zároveň poskytovali ikonografické vzory provinčným rezbárskym dielňam. Do týchto čias sa zahŕňa štýl, ktorý je možné nazvať ako „ľudový barok”. Tento štýl pretrváva, ako si je možné dobre všimnúť, na mnohých sochách pri cestách až do konca XIX. storočia.

V XVIII. storočí dochádza k všeobecnému nárastu sebauvedomenia tejto spoločenskej vrstvy, má to vplyv na rozvoj ľudovej

tvorby. To malo vplyv na rast počtu zakladateľov krížov a kaplniek pri cestách. Predtým ich zakladala skôr šľachta. Pri tomto jave svoju úlohu zohrala aj história. Osud Poľskej republiky bol v tých časoch plný dramatických udalostí. „Božie utrpenie na rázcestí” sa vtedy stalo priam národným symbolom. Tak ako si v roku 1878 všimol kňaz Michał Nowodworský, vydavateľ Kostolnej encyklopédie:

... v žiadnej krajine až do dnešného dňa nie je toľko veľa krížov pri cestách, na poliach a na vidieckych cintorínoch ako u nás.

Svoju pozornosť na to obrátili taktiež dobyvatelia. Generál guvernér Muraviev (slávny „Viešateľ”) v roku 1863 uverejnil rozkaz zabraniajúci opravu krížov a stavanie nových na inom mieste. Iba katolícke Rakúsko-Uhorsko sa tomu neprotivilo. Určite vďaka

Niewątpliwie dzięki temu na terenach dawnej Galicji zachowało się ich stosunkowo dużo i to bardzo różnorodnych.

Faktem jest niewątpliwie wzrost ilości fundacji w drugiej połowie XIX w. Być może wiązało się to z działalnością Walerego Wielogłowskiego, autora wielu książeczek religijnych zwłaszcza dotyczących kultu maryjnego. (Na marginesie: ciekawy jest fakt, że Siepraw należał niegdyś do rodu Wielogłowskich.) Niestrudzenie propagował on bowiem nabożeństwa majowe, a działał właśnie na terenie regionu krakowskiego. Jak już wspomniano w innym miejscu, nabożeństwa te z czasem stały się bardzo popularne i odprawiane były i są często przy kapliczkach.

Wpływ na formy kultu religijnego miał fakt, że msza była po łacinie. Jak wiadomo, nie był to powszechnie znany język, zwłaszcza na wsi. Stąd też duża rola paraliturgicznych obrzędów. Jak pisze Jan Wiktor:

W wieczory majowe odprawiano nabożeństwa pod nimi, kapliczkami, pokolenia klęczały. Pod nimi dusze prostacze płonęły modlitwą... były pocieszycielem strapionych, ucieczką grzesznych, wspomżeniem zrozpaczonych...

***

Były trzy główne motywy fundowania kapliczek.

Pierwszy, to rodzaj zabezpieczenia przed wszelkim niematerialnym złem. Wznoszono je więc tam gdzie „złe” mogło się zagnieździć i szkodzić człowiekowi. Takie szczególnie „złe” miejsca były prawie w każdej wsi i miasteczku. Wyjątkowo złą sławę miały wszelkie rozstaje dróg i granice osad. Według ludowych wierzeń

tomu sa ich na území dávneho Halíča podarilo zachovať pomerne veľa a zároveň veľmi odlišných.

Faktom pozostáva taktiež nárast počtu zakladateľov v druhej polovici XIX st. Možno to súviselo s pôsobnosťou Valéra Vieloglovského, autora mnohých náboženských knižôk týkajúcich sa predovšetkým kultu Márie. (Na margo: zaujímavý je fakt, že Siepraw patrili kedysi k rodu Vieloglovského.) Vytrvalo propagoval májové náboženstvá a pôsobil práve na území krakovského regiónu. Tak ako som spomenul inde, tieto náboženstvá sa postupne stali veľmi populárne a vykonávali sa často pri kaplnkách.

Vplyv na formu náboženského kultu mal fakt, že omša bola po latinsky. Ako vieme, nebol to všeobecne známy jazyk, predovšetkým na dedinách. Preto paraliturgické obrady odohrali takú veľkú úlohu. Tak ako píše Ján Viktor:

Počas májových večerov boli obrady vykonávané pod nimi, kaplnkami, pokolenia kľačali. Pod nimi jednoduché duše horeli modlitbou... boli potešiteľmi utrápených, útekom pre hriešnych, pomocou pre zúfalých...

***

Zakladanie kaplniek malo tri hlavné motívy.

Po prvé to bol druh poistky pred každým nemateriálnym zlom. Stavali sa teda tam, kde sa „zlé” mohlo zahniezdiť a prinášať človeku škodu. Takéto „zlé” miesta sa nachádzali skoro v každej dedine a mestečku. Výnimočne zlú slávu mali všetky rázcestia a hranice osád. Podľa ľudových povier takéto miesta „nikoho” boli

takie „niczyje” miejsca były siedliskiem złych duchów. – Na interesującym nas terenie figury przydrożne usytuowane są właściwie przy wszystkich drogach wychodzących z gminy, bezpośrednio przy granicy wsi lub w niedalekiej od niej odległości. – Równie niebezpieczne były mosty i brody. Stawiano również specjalne kapliczki z dzwonekami, żeby odpędzić planetniki (demony te jak wiadomo przyciągały burzę). Jednak najgroźniejsze były chyba miejsca nagłej śmierci wielu osób. Stawiano je więc na pobożowiskach.

Drugi motyw, to zostawienie pomnika, pamiątki jakiegoś wydarzenia czy przestania dla potomnych. Jak już wspominałem, stawiano figury na polach bitew nie tylko, by odpędzić złe duchy (wszak nagła śmierć nie pozwoliła przyjąć Sakramentów), ale też na pamiątkę tego wydarzenia. Bywało, że stawiano kapliczkę w innym miejscu, np. na cmentarzu w Sieprawiu stoi figura upamiętniająca Nieznanego Żołnierza.

obydlím zlých duchov. – Na území, ktoré nás zaujíma, sa sochy pri ceste nachádzajú práve pri všetkých cestách vychádzajúcich z obce, priamo pri hranici s dedinou alebo v jej neďalekej blízkosti. – Takisto boli nebezpečné mosty a brody. Boli taktiež stavané špeciálne kaplnky so zvončekmi, aby odohnať „planetniky” (tieto demony privolávali búрку). Najhroznejšie snáď boli miesta, na ktorých umieralo náhle mnoho osôb. Stavali sa na bojových poliach.

Druhým motívom pre postavenie pomníka bola pamiatka na akúsi udalosť či poslanie pre potomkov. Tak ako som už spomínal, stavali sa sochy na bitvných poliach nielen preto, aby odohnať zlých duchov (náhla smrť nedovolila prijatie svätosti), ale taktiež ako pamiatka na túto udalosť. Občas sa stávalo, že kaplnka bola zakladaná na inom mieste, napr. na cintoríne v Sieprawiu stojí socha pripomínajúca neznámeho vojaka.

Trzeci motyw – figura jako rodzaj modlitwy dziękczynnej czy błagalnej, ewentualnie też jako szeroko pojęte wotum. Stawiano je więc, by podziękować za narodziny upragnionego dziecka, za uratowanie od jakiegoś groźnego wypadku.

Oczywiście jest to podział teoretyczny, w praktyce motywy te przenikały się nawzajem i nie można ich ściśle odgraniczyć.

***

Na terenie gminy znajduje się kilka zabytkowych obiektów dużej klasy. Wymieńmy więc stary kościół parafialny w Sieprawiu, zbudowany około roku 1620 z dobudowaną w 1862 roku wieżą. Spłonął w 1968 roku, obecnie pieczołowicie odrestaurowany. Ciekawym zabytkiem jest też siedemnastowieczny, niewielki drewniany kościółek, tzw. **Marcinek**. W Zakliczynie znajduje się

Tretí motív – socha ako druh modlitby, ako výraz vďaky alebo prosby, prípadne tiež ako široko chápané vôtum. Stavali sa teda ako výraz vďaky za narodenie vysnívaného dieťaťa, za záchranu pred nejakou strašnou nehodou.

Samozrejme je to teoretické rozdelenie, v praxi sa tieto motívy navzájom prenikali a nie je možné ich úzke vymedzenie.

***

Na území obce sa nachádza niekoľko dôležitých pamätihodných objektov. Spomeňme teda starý farný kostol v Sieprawiu, postavený približne v roku 1620 s vežou pristavanou v roku 1862. Zhorel v roku 1968, v súčasnosti veľmi starostlivo zreštaurovaný. Zaujímavým objektom je taktiež malý drevený kostolík pochádzajúci zo sedemnásteho storočia, tzv. **Marcinek**. V Zakliczyne sa

bardzo piękny, drewniany kościół z 1773 r. z interesującym krucyfiksem z pierwszej połowy XV w.

***

Fundator umieszczając kapliczkę przy drodze, być może nieświadomie, osiągnął kilka efektów. Pierwszym i najbardziej oczywistym było to, że wiadomo kto ją postawił. – Nawet po wielu latach da się jeszcze odczytać niektóre nazwiska. – Przy najmniej niektórzy westchnęli w intencji, o którą proszono na tablicy fundacyjnej. – Dawniej mógł być z tym problem jako, że analfabetów raczej nie brakowało. – Najbardziej może religijnym efektem, a czasem, zwłaszcza po upowszechnieniu się nabożeństw majowych, również powodem wznoszenia kapliczek było to, że przy wielu z nich te nabożeństwa odprawiano. Ba, do dzisiaj nie jest to wcale taki rzadki widok. Zwłaszcza,

że do kościoła bywa daleko, a i wiosenne prace w polu nie pozwalają za wcześnie się od nich odrywać, a przy kapliczce, w gronie najbliższych sąsiadów, pod wieczór można spokojnie odprawić taką *májówkę*, jak powszechnie nazywa się to nabożeństwo. Wreszcie, *last but not least*, był to rodzaj *Biblii dla ubogich*. Oczywiście w innej skali niż dawniejsze kościoły. Przecież fundator każąc umieścić na szczycie figurę jakiegoś świętego odwoływał się, poza znaczeniem najbardziej oczywistym (św. Florian od ognia, św. Jan Nepomucen od powodzi itp.), do całej zbiorowej świadomości. Do całej wiedzy i wierzeń. Do całej tak bogatej przecież symboliki chrześcijańskiej. Jak mówił św. Tomasz z Akwinu:

Jest rzeczą odpowiednią, aby człowiek jako istota cielesno-duchowa, poprzez znaki widzialne, cielesne, docierał do rzeczywistości duchowej, niewidzialnej.

nachádza veľmi pekný, drevený kostol z roku 1773 so zaujímavým krucifixom z prvej polovice XV. st.

***

Zakladateľ, ktorý umiestnil kaplnku pri ceste, dosiahol, možno nevedomky, niekoľko efektov.

Prvým, ktorý je úplne samozrejímavé, bolo to, že bolo jasné kto ju postavil. – Dokonca aj po mnohých rokoch je možné prečítať niektoré priezviská. – Aspoň niektorí si povzdychli v súlade s prosbou nachádzajúcou sa na zakladateľskej tabuli. – V dávnych časoch s tým mohol byť problém, pretože analfabetov bolo neúrekom. – Postupne, hlavne po rozšírení sa májových omší, na stávanie kaplnky malo vplyv hlavne to, že sa pri nich neskôr vykonávali omše. Prinášalo to so sebou veľmi náboženský efekt. Ani v dnešných časoch to nie

je zriedkavé. Ku kostolu je často ďaleko, jarné práce v poli nie je možné tak skoro opustiť a pri kaplnke, v kruhu najbližších susedov, podvečer sa ľudia môžu spokojne zúčastniť na takejto „májovke“ ako sa vo všeobecnosti táto omša volala. A nakoniec, *last but not least*, to bol druh *Bible pre chudobných*. Samozrejme v inom rozmere ako staršie kostoly. Zakladateľ sa predsa len vďaka umiestneniu na vrchole sochy akéhosi svätca odvolával, okrem najširšieho významu (sv. Florián – oheň, sv. Ján Nepomucký – záplavy atď.), do širokého skupinového vedomia. Do všetkých vedomostí a povier. Do celej veľmi bohatej kresťanskej symboliky. Tak ako vravel sv. Tomáš Akvinský:

Je vhodné, aby sa človek ako telesno-duchovná osoba, pomocou viditeľných, telesných znakov približoval k duchovnej, neviditeľnej skutočnosti.

***

Warto może w tym miejscu nieco przybliżyć postacie dwóch świętych będących bardzo często głównymi „lokatorami” kapliczek przydrożnych².

Święty Florian zginął za wiarę utopiony w rzece Enns (Dolna Austria) 4 maja 304 r. Istnieje wiele legend mówiących o jego życiu. Najobszerniej opisano go w *Złotej Legendzie* Jakuba de Voragine. Najprawdopodobniejsza wersja życia Floriana brzmi tak. Urodził się w drugiej połowie III w. w Cetti (dziś Zieselmauer w Dolnej Austrii), w prowincji Noricum. Był żołnierzem albo raczej emerytowanym urzędnikiem za czasów Dioklecjana. Zginął w czasie prześladowania chrześcijan w 304 roku. Stało się zaś

² B. Ulicki, *Św. Florian...*, 1991, U. Janicka-Krzywda, *Atrybut...*, 1988 oraz H. Fros SJ, F. Sowa, *Twoje imię...*, 1982.

to tak. Florian przyznał się, że jest wyznawcą Chrystusa. Różne wersje różnie o tym mówią. Raz miał spotkać żołnierzy idących szukać chrześcijan i by uchronić swoich współwyznawców oddał się sam w ręce siepaczy. Innym razem z kolei już w więzieniu miał odmówić złożenia pokłonu rzymskim bogom. Za to został uwięziony i z kamieniem u szyi zepchnięty z mostu do rzeki. W czasie wykonywania wyroku jak i już po śmierci miały się dziać liczne cuda. A to jeden z katów miał oślepnąć. To znów miało trysnąć ze skały źródło, gdy zmęczone woły wiozły ciało świętego. – Tak na marginesie można tu dodać, że tortury były czymś zwykłym w rzymskich więzieniach. Sam zaś rodzaj śmierci również. Przy uśmiercaniu chrześcijan chodziło o to, by ciało zniknęło, by nie mogło stać się obiektem kultu.

Można by tu dodać i taką smutną refleksję, że te tak krwawe prześladowania były niczym w porównaniu z XX w. i jego obozami śmierci. W latach 303-311, czyli w czasie formalnie

***

Na tomto mieste je potrebné trochu priblížiť postavy dvoch svätcov, ktorý sú veľmi často hlavnými „nájomníkmi” kaplniek pri cestách².

Svätý Florián bol kvôli viere utopený v rieke Enns (Dolné Rakúsko) 4. mája 304. Existuje mnoho legiend hovoriacich o jeho živote. Najobširnejšie je opísaný v *Zlatej legende* Jakuba de Voragine. Najpravdepodobnejšia verzia života Floriána znie takto. Narodil sa v druhej polovici III. st. v Cetti (dnes Zieselmauer v Dolnom Rakúsku), v provincii Noricum. Bol vojakom, alebo skôr úradníkom na dôchodku za čias Diokleciána. Zahynul počas

² B. Ulicki, *Św. Florian...*, 1991, U. Janicka-Krzywda, *Atrybut...*, 1988, ako aj H. Fros SJ, F. Sowa, *Twoje imię...*, 1982.

prenasledovania kresťanov v roku 304. To sa stalo takto. Florián sa priznal, že je prívržencom Ježiša. Rôzne verzie o tom svedčia. Raz je to tak, že stretol vojakov hľadajúcich kresťanov a aby svojich spoluprívržencov ochránil, odovzdal sa sám do rúk banditov. Inokedy, už vo väzení, sa odmietol pokloniť rímskym bohom. Za to zostal umučený a s kameňom na krku zhodený z mostu do rieky. Počas vykonávania rozsudku ako aj hneď po smrti sa vraj diali rôzne zázraky. Vraj jeden z katov oslepol. Vraj zo skały vystrekol prameň, práve keď unavené voľy viezli telo svätca. – A tak na margo možem dodať, že mučenie v rímskom väzení nebolo ničím neobvyklým. Sámotný druh smrti taktiež. Hlavným cieľom pri usmrcovaní kresťanov bolo, aby telo zmizlo, aby sa nemohlo stať objektom kultu.

Môžeme tu pridať aj takúto smutnú reflexiu, že takéto krvavé prenasledovania boli oproti XX. storočiu s jeho tábormi smrti ničím. V rokoch 303-311, čiže počas formálne platného ediktu proti

obowiązującego edyktu przeciwko chrześcijanom według szacunków mogło zapłacić życiem za swe przekonania kilkaset osób! Oczywiście w niczym to nie umniejsza faktu ich bohaterstwa.

Kult świętego Floriana ma w Polsce długą tradycję. Długosz podaje datę przeniesienia jego relikwii do Krakowa. Miał to być 6 listopada 1184 roku. Niewątpliwym wpływem na cześć, jaką święty ten cieszy się wśród ludu, miał pożar Krakowa w 1528 roku. W czasie tego dość dużego pożaru miał cudownym trafem ocalić kościół św. Floriana na Kleparzu. Legenda związana z tym wydarzeniem tak o tym mówi:

W tym pożarze miał być widziany święty na powietrzu z naczyniem wody, zalewając kościół pod jego tytułem zbudowany³.

³ Cyt. za B. Ulicki, *Św. Florian...*, 1991.

Od „niepamiętnych” czasów był współpomocnikiem od pożaru. Żywioł ten zawsze groźny, szczególnie na wsi wśród drewnianych chałup krytych strzechą, trzeba było przecież jakoś opanować, znaleźć pomocnika.

Święty Florian jest patronem Krakowa, hutników, kominiarzy. Oczywiście straży pożarnej też. Jest głównym w Polsce orędownikiem w czasie pożaru.

Przedstawiany jest jako rycerz w zbroi bywa że średniowiecznej, ale w kapliczkach jest to raczej zbroja „rzymska”. Krótki półpancerz, hełm, i może najbardziej rzymska część stroju, sandały. Choć równie często są to buty ludzko podobne do... kaloszy. W przedstawieniach ludowych prawie zawsze ma w jednej ręce zwiniętą chorągiew a w drugiej naczynie (skopek, wiadro) z wodą. Wodą tą polewa mały domek czy kościółek u stóp. Z rzadka obok widnieje kamień młyński, który miał mieć uwieszony u szyi w chwili śmierci. Czasami święty ten występuje z orłem

krešanom, mohlo svojim životom za svoju vieru zaplatiť niekoľko sto osôb! Samozrejme ani v najmenšom to nemení fakt ich hrdinstva.

V Poľsku má kult svätého Floriána dlhú tradíciu. Długosz uvádza dátum prenesenia jeho relikvií do Krakova. Mal by to byť 6. november 1184. Na česť, akú má tento svätec medzi ľuďmi, sa nepochybne pričínal požiar v Krakove v roku 1528. Počas tohto príliš veľkého požiaru mal zázračným spôsobom zachrániť kostol sv. Floriána na Kleparzu. Legenda súvisiaca s touto udalosťou hovorí takto:

Počas tohto požiaru mal byť spozorovaný svätec vo vzduchu s nádobou s vodou, hasiac pri tom kostol postavený na jeho česť³.

³ Cit. za B. Ulicki, *Św. Florian...*, 1991.

Od nepamätí pomáhal pri požiaroch. Tento živel, najhroznejší predovšetkým na dedine medzi drevenými chalupami so slamenou strechou, treba bolo nejako ovládnuť, nájsť pomocníka.

Svätý Florián je patrónom Krakova, hutníkov, kominárov. Samozrejme aj hasičského zboru. Počas požiaru je v Poľsku hlavným orodovníkom.

Zobrazovaný je ako rytier v brnení, vraj zo stredoveku, ale v kaplnkách je to skôr „rímske“ brnenie. Krátky polovičný pancier, prilba alebo skôr rímska časť výstroja, sandále. Hoci príliš často sú to topánky až príliš podobné ... galošiam. V ľudových zobrazeniach má skoro vždy v jednej ruke zavinutú zástavu a v druhej nádobu (šechtár, vedro) s vodou. Touto vodou polieva malý domček alebo kostolík pri nohách. Zriedkakedy je vedľa viditeľný mlynský kameň, ktorý mal mať zavesený na krku v smrteľnej chvíli. Občas je tento svätec zobrazovaný s orlom – symbolom

– symbolem Chrystusa, ale również duszy, młodości, wiary, kontemplacji, potęgi, gwałtowności. Jest to również symbol neofity.

***

Innym bardzo popularnym „lokatorem” kapliczek jest święty Jan Nepomucen. Na terenie gminy występuje on raz jako główny patron kapliczki i trzy razy na innym miejscu. Z tego dwa razy jako patron fundatora a raz jako, nazwijmy to, patron dodatkowy. Stosunkowo małą ilość fundacji z tym świętym można tłumaczyć tym, że w gminie nie ma wielkich rzek ani jezior, więc wypadki utonięć (jak podaje ks. Pitala) i powodzi zdarzały się dosyć rzadko. Zresztą kapliczka, której głównym patronem jest św. Jan Nepomucen, znajduje się w dość bliskiej odległości od rzeczki.

Święty Jan – urodził się w 1348 r. – syn sędziego z Pomuk (Nepomuk) był kanonikiem kolegiaty św. Idziego w Pradze. Wikariuszem generalnym biskupa Jenzensteina. Został wmieszany w walkę tegoż z królem Wacławem. Uwięziony, torturowany, zrzucony z mostu Karola do Wełtawy w 1393 roku.

Kult tego świętego związany jest z groźnym żywiołem jakim jest woda. Uważany jest za patrona tonących. Opiekuna i wspomożyciela w czasie powodzi. A także obrońcę ludzi, którzy stali się przedmiotem kpin czy oszczerstw, gdyż jednym z powodów jego uwięzienia był fakt, że nie chciał zdradzić tajemnicy spowiedzi królewskiej małżonki.

Umieszcza się zwykle jego wizerunki w pobliżu wody. Zarówno tej „dużej” – rzek, jezior, stawów, ale też zdarza się, że przy źródłach. I tak od jednej chroni, a drugiej zapewnia dostatek i czystość. Bronił też ten święty przed tak groźnymi ongiś stworami, jakimi były wszelkiego rodzaju wodne demony. Po prostu, gdy nad wodą postawiono jego figurę, „złe” traciło moc i musiało się wynieść.

Ježiša, ale taktiež duše, mladosti, viery, kontemplácie, sily, prudkosti. Je to taktiež symbol neofity

***

Iným veľmi populárnym „nájomníkom” kaplniek je svätý Ján Nepomucký. Na území obce sa raz zobrazuje ako hlavný patrón kaplnky a trikrát na inom mieste. Z toho dvakrát ako patrón zakladateľa a raz ako, nazvyme to, dodatočný patrón. Pomerne malý počet zakladateľov odvolávajúcich sa na tohto svätca je možné vysvetliť tým, že sa v obci nenachádza mnoho riek ani jazier, takže utopenie (ako uvádza kňaz Pilát) a záplavy sa vyskytovali iba zriedkakedy. Kaplnka, ktorej hlavným patrónom je sv. Ján Nepomucký, sa nachádza v dosť blízkej vzdialenosti od riečky.

Svätý Ján – narodil sa v roku 1384 – syn sudcu z Pomuk (Nepomuk) bol kanonikom kolegiátu sv. Jiljí v Prahe. Generálnym vikárom biskupa Jenzensteina. Bol zamiešaný do boja s kráľom Václavom. Uväznený, mučený, zhodený z mosta Karola do Vltavy v roku 1393.

Kult tohto svätca je spojený s hrozným živlom akým je voda. Považuje sa za patróna utopencov. Opatrovateľ a pomocník počas záplav. A taktiež ochránca ľudí, ktorí sa stali predmetom výsmechu alebo ohovárania, pretože jedným z dôvodov jeho uväznenia bol fakt, že nechcel prezradiť tajomstvo spovede kráľovskej manželky.

Jeho podoba sa vo väčšine umiestňuje v blízkosti vody. Nie len tej „veľkej” – riek, jazier, rybníkov, ale stáva sa, že aj pri prameňoch. Od jednej chráni a druhej poskytuje dostatok a čistotu. Tento svätec chránil taktiež pred takými hroznými potvorami, akými boli kedysi rôzne druhy vodných démonov. Jednoducho, ak sa pri vode postavila jeho socha, „zlé” stratilo moc a muselo odísť.

1. Matka Boska Niepokalanie Poczęta – Zakliczyn

W Zakliczynie, w miejscu gdzie rozchodzą się drogi na Siepraw i przez Czechówkę do dawniej wsi Kawęciny (obecnie przysiółek Sieprawia), znajduje się kapliczka z 1865 roku.

Na cokole stoi figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Jest to postać kobiety mającej pod nogami kulę ziemską. Matka Boska jedną nogą depta węża, drugą wsparła na księżycu. Poniżej pod ozdobnym gzymsem, w płytkiej, półkoliście zamkniętej wnęce widnieje płaskorzeźba Chrystusa Nazareńskiego¹. Poniżej data: **1865**. Niżej wyryte jest imię **Antoni**. Bezpośrednio pod nim, w obramowaniu o zaokrąglonych do środka rogach bardzo mocno zatarty, nieczytelny napis fundacyjny.

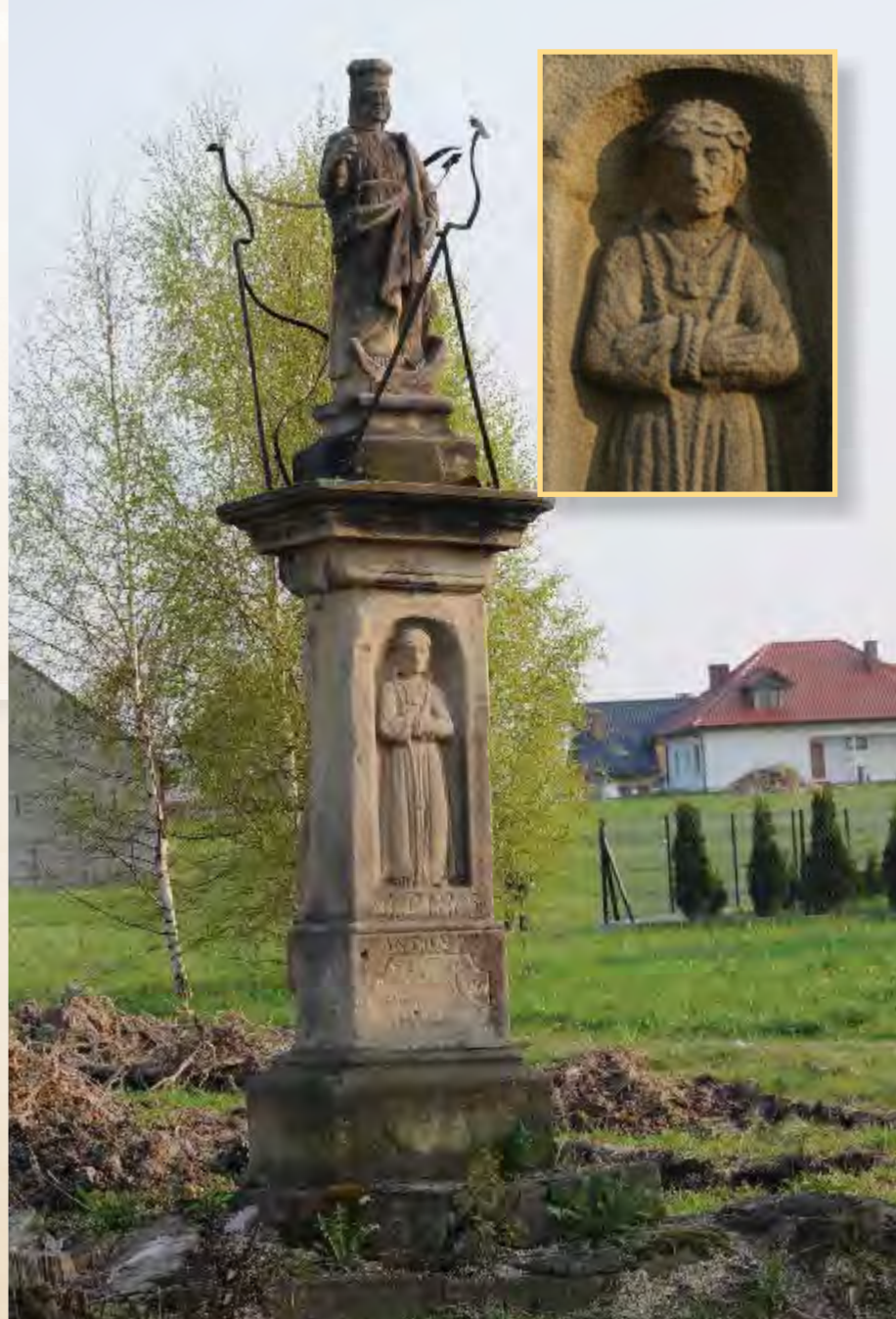
¹ Zgodnie z tym, co Piłat kazał napisać na tabliczce na krzyżu: *Jezus Nazareński król żydowski*.

1. Nepoškvrnene počatá Panna Mária – Zakliczyn

V Zakliczynie, na mieste, kde sa rozchádzajú cesty na Siepraw a cez Czechówku k starej dedine Kawęciny (v súčasnosti osada Sieprawia), sa nachádza kaplnka z roku 1865.

Na podstavci stojí socha Nepoškvrnene počatá Panna Mária. Je to podoba ženy, ktorá má pod nohami zemeguľu. Panna Mária jednou nohou šliape po hadovi, druhú ma opretú o mesiac. Nižšie, pod ozdobenou rímsou, v plytkom výklenku v stene v tvare polkruhu sa nachádza basrelief Ježiša Nazaretského¹. Nižšie dátum: **1865**. Nižšie je vyryté meno **Antoni**. Priamo pod ním, v orámovaných rohoch zaokrúhlených do stredu je veľmi silne zamazaný, nečitateľný zakladateľský nápis.

¹ V súlade s tým, čo rozkázal Pilát napísať na tabličke na kríži: *Ježiš Nazaretský židovský kráľ*.

Chrystus Nazareński
Ježíš Nazaretski

2. Św. Florian – Zakliczyn, Działy

W Zakliczynie niedaleko granicy z Borzętą w przysiółku Działy znajduje się figura św. Floriana. Na kamiennym, czworokątnym słupie zwieńczonym profilowanym gzymsem stoi rzeźba tego świętego. Typowa produkcja wiejskiego rzemieślnika. Wskazują na to dość poprawne proporcje oraz wszystkie ważniejsze atrybuty, z którymi święty ten zwykle występuje. Na postumencie napis: **-RM. / 2001R / BA.R.** poniżej znajduje się data **X / 1841**.

Figura i postument zostały gruntownie odnowione w 2001 roku.

2. Sv. Florián – Zakliczyn, Działy

V Zakliczynie neďaleko hranice s Boržetou v osade Działy sa nachádza socha sv. Floriána. Na kamennom, štvorholníkovom stĺpe ozdobenom profilovanou rímsou stojí socha tohto svätca. Typický výtvar dedinského remeselníka. Poukazujú na to dosť dobré proporcie, ako aj všetky dôležitejšie prvky, s ktorými je tento svätec zobrazovaný. Na podloží nápis: **-RM. / 2001R / BA.R.** nižšie sa nachádza dátum **X / 1841**.

Socha a podlažie boli celkovo obnovené v roku 2001.

3. Krzyż – Zakliczyn

W Zakliczynie, przy drodze do Brzączowic, znajduje się mocno zniszczona figura. Na jej najniższym członie, tuż nad ziemią umieszczono tablicę fundacyjną. Na niej napis: **Mikołaj Oramus i żona jego Agata Fundatorowie Tej Figury proszą o zdrową marią R. P. 1876.** Wyżej, na drugim członie czyli pierwszym piętrze, bardzo zniszczona płaskorzeźba. Prawdopodobnie postać kobieca z lilią (?) w ręku i z małym dzieckiem w płaszczu obok. Postacie te umieszczone w płytkiej półkuliście zwieńczonej wnęce. Byłaby to św. Anna z małą Matką Boską? Zbyt mało atrybutów (brak np. księgi) uniemożliwia dokładną identyfikację, choć takie przedstawienia św. Anny są znane. Powyżej na drugim piętrze niespotykane gdzie indziej na terenie gminy i sąsiednich wsi przedstawienie Trójcy Świętej. W płytkiej wnęce u góry Duch Święty pod postacią gołębic. Pod Nim jakby unoszące się

3. Kríž – Zakliczyn

V Zakliczynie, pri ceste do Brzączowic, sa nachádza veľmi zničená socha. Na jej najnižšom elemente, hneď nad zemou, je umiestnená tabuľa zakladateľa. Na nej je nápis: **Mikołaj Oramus a jeho manželka Agata zakladatelia tejto sochy prosia o zdravas mária R. P. 1876.** Vyššie, na druhom prvku čiže na prvom poschodí, je veľmi zničený basrelief. Pravdepodobne ženská postava s ľaliou (?) v ruke a malým dieťaťom v plášti vedľa. Tieto postavy sú umiestnené v plochom, ozdobenom výklenku v tvare polkruhu. Je to sv. Anna s malou Pannou Máriou? Príliš málo prvkov (nenašla sa kniha) znemožňuje presnú identifikáciu, hoci sa takéto zobrazenie sv. Anny vyskytuje. Vyššie, na druhom poschodí, je zobrazená Svätá Trojica v podobe aká sa nenachádza nikde inde na území obce a v susedných dedinách. V plochom výklenku sa hore v podobe holubici nachádza Duch. Pod ním sa

w powietrzu postaci Ojca i Syna. Chrystus trzyma w lewej ręce krzyż. Obydwaj zakładają koronę na głowę prawdopodobnie kobiecej postaci. Choć płaskorzeźba ta jest mocno zniszczona, jest to najprawdopodobniej koronacja Matki Boskiej. Dolne części postaci Boga Ojca i Maryi zupełnie zatarte.

Po lewej stronie postumentu, na drugim piętrze, jakiś święty biskup z pastorałem i w infule z greckim krzyżem. Postać ta coś trzyma w lewej ręce na piersi. Byłyby to owe trzy złote kule, które według legendy św. Mikołaj podarował na posag biednym pannom? Poniżej z podpisu pozostało tylko „s”. Z umiejscowienia postaci można sądzić, że jest to św. Mikołaj, patron fundatora. Po prawej na drugim piętrze jakaś postać niewątpliwie kobieca. Bosa w płaszczu przepasanym sznurem (pasek?) wskazuje prawą ręką na słup ze zwisającymi kajdanami. Zamiast podpisu korona i pałka (pochodnia, lilia, kleszcze?). Tradycyjnie w tym miejscu powinna być patronka żony fundatora. Atrybuty nie

nachádzajú sochy Otca a Syna ako keby sa vznášali vo vzduchu. Ježiš drží v ľavej ruke kríž. Obe dvaja nakladajú korunu na hlavu – pravdepodobne ženskej postave. Hoci je tento basreliev veľmi zničený, je to pravdepodobne korunovácia Panny Márie. Dolné časti postavy Boha Otca a Márie sú celkom zamazané.

Na ľavej strane postamentu, na druhom poschodí, je akýsi svätý biskup s biskupskou berlou a v infule s gréckym krížom. Táto postava drží v ľavej ruke niečo na prsich. Možno sú to tie tri zlaté gule, ktoré podľa legendy daroval sv. Mikolaj ako veno pre chudobné dievčatá? Nižšie, z podpisu zostalo iba „s”. Z umiestnenia postavy je možné usudzovať, že je to sv. Mikolaj, patrón zakladateľa. V pravo, na druhom poschodí, je akási postava, bezpochyby ženská. Bosá, v plášti previazanom šnúrou (opaskom) pravou rukou ukazuje na stĺp s visiacimi putami. Namiesto podpisu korona a palica (pochodeň, ľalia, kliešte?). Na tomto mieste by tradične mala byť patrónka manželky zakladateľa. Prvky nepoukazujú

wskazują jasno na św. Agatę. Szczegóły są zbyt zatarte, by stwierdzić, czy obok korony pod nogami – symbolu męczeństwa – znajdują się kleszcze. Święta ta zwykle jest z nimi przedstawiana. Było to narzędzie jej męki. Na szczycie umieszczony jest krzyż. Kapliczka ta jest szczególnie ciekawa ze względu na interesujące przedstawienia, nie występujące gdzie indziej na terenie gminy.

priamo na sv. Agátu. Details sú príliš zamazané, aby bolo možné potvrdiť, či sa vedľa koruny pod nohami – symbol mučeníctva – nachádzajú kliešte. Táto svätica je s nimi vo väčšine zobrazovaná. Bol by to nástroj jej utrpenia. Na vrchole je umiestnený kríž. Táto kaplnka priťahuje pozornosť hlavne kvôli zaujímavému zobrazeniu, nevyskytuje sa nikde inde na území obce.

4. Św. Florian – Zakliczyn, Podlesie

Prawie na samej granicy gminy, w Zakliczynie, w przysiółku zwanym Podlesie, znajduje się ciekawa figura. Na dwupiętrowym postumencie stoi św. Florian. Bardzo prymitywny. Nieforemny, szczególnie głowa. Pod nim, na drugim piętrze Matka Boska Niepokalanie Poczęta. Niżej Matka Boska Różańcowa. Obie płaskorzeźby w głębokich wnękach ujętych po bokach kolumnkami. Ta niższa trzyma coś co według twórcy miało być różańcem a przypomina raczej gruby sznur z węzłami. Obie Matki Boskie są w przeciwieństwie do św. Floriana bardzo smukłe. I rzecz dziwna, jakby azjatyckie w typie urody. Szczególnie lekko skośne oczy na to wskazują. Poniżej Trzeci Upadek Chrystusa¹. Napis fundacyjny

¹ Jest to powszechnie przyjęta w historii sztuki nazwa przedstawienia Chrystusa upadającego pod krzyżem, mająca swój ikonograficzny wzór w rzeźbie

4. Sv. Florián – Zakliczyn, Podlesie

Skoro na samej hranici obce, v Zakliczynie, v osade nazývanej Podlesie, sa nachádza zaujímavá socha. Na dvojposchodovom podstavci stojí sv. Florián. Veľmi primitívny. Bez tvaru, hlavne hlava. Pod ním, na druhom poschodí Nepoškvrnene počatá Panna Mária. Nižšie, Ružencová Panna Mária. Obidva basreliéry v hlbokých výklenkoch s malými kolumnami po bokoch. Tá nižšie drží niečo, čo podľa tvorcu malo byť ružencom, ale pripomína skôr hrubú šnúru s uzlami. V protiklade k sv. Floriánovi sú obidve Panny Márie veľmi štíhle. A zvláštnosťou je, že ich krása má ázijskú podobu. Poukazuje na to predovšetkým jemne šikmé oči. Nižšie, Ježišov tretí pád¹.

¹ V dejinách umenia je to všeobecne prijatý názov pre zobrazenie Ježiša padajúceho pod krížom, má svoj ikonografický vzor v soche Krížovej cesty v Kalvárii Zebrydowskej, zobrazujúcej práve tretí pád.

głosi, że: **Tę figurę wystawili na cześć P. Boga SZY. Wik. Wojtowicze R. 1877.**

Po lewej na drugim piętrze św. Barbara. Podpisana. Zgodnie z ikonografią, z lilią i kielichem z hostią w rękach. Na pierwszym piętrze św. Wiktoria. Bosa kobieta z pochyloną głową i mieczem w rękę. Obie płaskorzeźby po tej stronie kapliczki bardzo prymitywne, choć w niezwykle ozdobnych wnękach. U góry po prawej stronie Trójca Święta. Na pierwszym piętrze zgodnie z tradycją symetrycznego umieszczania patronów fundatorów św. Szymon. Podpisany. Jest to postać bosego mężczyzny z tonsurą, w habicie przepasanym sznurem z gorejącym sercem nad głową i z krzyżykiem w dłoni. Charakter rzeźb niewątpliwie najbardziej prymitywny spośród wszystkich na terenie gminy.

Stacji Męki Pańskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej, przedstawiającej właśnie Trzeci Upadek.

Nápis zakladateľov oznamuje, že: **Túto sochu postavili v pocte Pánu Bohu SZY. Wik. Wojtowicze R. 1877.**

Vľavo, na druhom poschodí, sv. Barbara. Podpísaná. V súlade s ikonografiou, s ľaliou a kalichom s hostiou v rukách. Na prvom poschodí sv. Viktória. Bosá žena s nachýlenou hlavou a mečom v ruke. Obidva basreliéfy na tejto strane kaplnky veľmi primitívne, hoci v neobyčajne ozdobných výklenkoch. Hore, po pravej strane, Svätá Trojica. Na prvom poschodí v súlade s tradíciou symetrického umiestňovania patrónov zakladateľov sv. Šimon. Podpísaný. Je to postava bosého muža s tonsúrou, v habite previazanom šnúrou s horiacim srdcom nad hlavou a s krížikom v dlani. Charakter sóch je nepochybne najprimitívnejší spomedzi ostatných nachádzajúcich sa na území obce.

5. Krzyż – Zakliczyn, Zadziele

W Zakliczynie, w otoczeniu drzew jak gdyby go osłaniających stoi prosty betonowy krzyż z metalowym krucyfiksem.

Znak zwycięstwa dobra, znak nadziei, który nie pozwala odrodzić się złym mocom.

5. Kríž – Zakliczyn, Zadziele

V Zakliczynie, stojí betónový kríž s kovovým krucifixom medzi stromami, ktoré ho svojimi konármi ochraňujú.

Symbol víťazstva dobra, symbol nádeje, ktorý sa zlým silám nedovoľuje znovu narodiť.

6. Krzyż – Zakliczyn

W Zakliczynie, opodal kościoła znajduje się ciekawa figura. Na niskim profilowanym cokole stoi wysoka kolumna zwieńczona ozdobnym kapitelem. Na nim umieszczony jest metalowy krucyfiks w otoczeniu grupy postaci. Rzeźby są mocno zniszczone tym niemniej można się domyślić, że są to płaczące kobiety i prawdopodobnie św. Jan. Zgodnie z opisem z Ewangelii według św. Jana – „A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. ... [i] uczeń, którego miłował...”

Kształt tej figury jest prawie identyczny z figurą znajdującą się na cmentarzu w Sieprawiu.

6. Kríž – Zakliczyn

V Zakliczynie, neďaleko kostola sa nachádza zaujímavá socha. Na nízkom, profilovanom podstavci stojí vysoký stĺp ozdobený hlavicom. Na ňom je umiestnený kovový krucifix medzi skupinkou osôb. Sochy sú veľmi zničené a preto je ťažké si domysliť, že sú to plačúce ženy a pravdepodobne sv. Ján. V súlade s opisom z Evangeľa podľa sv. Jána – „A vedľa kríža Ježišovho stáli: Matka jeho a sestra Matky jeho, Mária, žena Kleofasa Mária Magdaléna. ... [i] žiak, ktorého miloval...”

Tvar tejto sochy je skoro taký istý ako sochy nachádzajúcej sa na cintoríne v Sieprawie.

7. Matka Boska Różańcowa – Zakliczyn, Pakuz

W Zakliczynie, w przysiółku Pakuz, znajduje się bardzo ciekawa figura. Wielce dostojne postacie w koronach. Jest to Matka Boska Różańcowa z Dzieciątkiem¹.

Niezwykły na omawianym terenie jest sposób w jaki Maryja trzyma Jezusa. Trochę tak jakby przyciskała do siebie wyprostowaną Jego postać, a trochę tak jakby Go trzymała w dłoni. Twarz Matki Boskiej poważna i nieco surowa, zamyślona. Choć ma niewątpliwie ludowe rysy twarzy, to jednak nie ma wiele wspólnego z twarzami Madonn występującymi w innych kapliczkach na terenie

¹ Typ Hodigitrii. Jest to przedstawienie, podobnie jak wszystkie inne opisane w tym Przewodniku, mające swój pierwowzór prawdopodobnie w obrazie Matki Boskiej Kalwaryjskiej. Wskazują na to zarówno korony jak i sam układ postaci. Oczywiście tutaj widzimy całą postać Maryi.

7. Ružencová Panna Mária - Zakliczyn, Pakuz

V Zakliczynie, v osade Pakuz, sa nachádza veľmi zaujímavá socha. Veľmi dôstojné postavy v korunách. Je to Ružencová Panna Mária s Dieťaťom¹.

Na uvedenom území je spôsob, akým Mária drží Ježiša neobyčajný. Tak ako keby k sebe pritískala Jeho vyrovnanú postavu a trochu tak ako keby Ho držala v dlani. Tvár Panny Márie je vážna a trochu surová, zamyslená. Hoci má nepochybne ľudové črty tváre, nemá príliš veľa spoločného s tvármi iných Madon vyskytujúcich sa v iných kaplnkách na území obce. Šaty Márie

¹ Typ Hodigitrii. Je to zobrazenie, podobne ako všetky iné uvedené v tomto Sprievodci, ktorého vzor je pravdepodobne v obraze Matky Božej Kalvaryjskej. Poukazuje na to nielen koruna, ale aj celkové umiestnenie postáv. Je tu samozrejme viditeľná celá podoba Márie.

gminy. Szata Maryi jest rzeźbiona w poprawne fałdy pełne nacięć, sugerujących ozdobność materii. Tył postaci natomiast jest zupełnie płaski, nieopracowany. U stóp rzeźby monogram Matki Boskiej. Pod ozdobnym, profilowanym gzymsem z muszlą i złożonymi gałązkami wyryto Oko Opatrzności. Niżej w płytce, prostokątnej wnęce płaskorzeźbiony krzyż. Poniżej napis fundacyjny. Bardzo zniszczony i trudny do odczytania. Udało się odczytać następujące słowa: **Fundatorowie Maryanna Stascykowa i Piotr Stasczyk proszą przechodzących o...** Pozostałych czterech linijek nie udało mi się odczytać. Poniżej wyryto datę: **1769**. Na podstawie innych zachowanych tego typu napisów fundacyjnych można sądzić, że prosili o modlitwę za dusze zmarłych.

Rzeźba Matki Boskiej Różańcowej umieszczona jest na bardzo ozdobnym, wielocłonowym postumencie. Na dwóch stopniach z noskami znajduje się baza cokołu podobnie profilowana. Na niej umieszczono pierwszy człon postumentu z pilastrem w części

sú vyrezávané náležitými vlnami, plnými výrezmi, predstavujúcimi ozdobu materiálu. Zo zadu je však socha neopracovaná, úplne plochá. Pri chodidlách sochy monogram Panny Márie. Pod ozdobnou, profilovanou rímsou s mušľou a preloženými halúzkami je vyryté Oko vševidiace. Nižšie, v plytkej, pravouhľníkovej priehľbine basreliéfový kríž. Nižšie nápis zakladateľov. Veľmi zničený a ťažko čitateľný. Podarilo sa prečítať nasledujúce slová: Zakladatelia Maryanna Stascykowa a Piotr Stasczyk prosia pocestných o... Zvyšnú časť veršov nie je možné prečítať. Nižšie je vyrytý dátum: 1769. Na základe iných nápisov zakladateľov, ktoré sa zachovali v tomto type, je možné usúdiť, že prosili o modlitbu za dušu mŕtveho.

Socha Ružencovej Panny Mária sa nachádza na veľmi ozdobnom, viacčlenovom podstavci. Na dvoch stupňoch s ozubmi sa nachádza základ podstavca podobne profilovaný. Na ňom sa nachádza prvý člen podstavca s pilastrom v strednej časti.

środkowej. Na tym pilastrze od frontu umieszczono napis fundacyjny w ozdobnym obramieniu o zaokrąglonych do środka narożach. Co ciekawe, z tyłu jest taki sam pilaster z taką ramką ale bez żadnego napisu. Wyżej znajduje się bardzo bogato profilowany gzyms² z podobnie wykończonym zwieńczeniem pilastra. Na tym gzymsie umieszczono jakby drugą bazę. Na niej kolejna część postumentu z wolutami po bokach. Od frontu tu właśnie znajduje się Oko Opatrzności i krzyżyk. Ta część cokołu zwieńczona jest jeszcze bardziej rozbudowanym gzymsem wygiętym półkoliście nad znajdującą się na osi muszlą. Na górnej, poziomej powierzchni tego gzymsu stoi właściwa podstawa figury. Podstawa ta o kształcie graniastosłupa ujęta jest obustronnie w woluty i przepaskę z dwóch płytek umieszczonych nad nimi.

² Od góry: torus – półwałek, profil wklęsły, esownik – cyma reversa ujęta w prawidełka i podparta plintą.

Na tomto pilastrí sa spredu nachádza nápis zakladateľov v ozdobnom orámovaní s rohmi zaokrúhlenými do stredu. Zaujímavé je, že zo zadu je taký istý pilaster z takým istým rámom, ale bez nápisu. Vyššie sa nachádza veľmi bohato profilovaná rímsa² s podobným ukončením pilastra. Na tejto rímse je umiestnená akási druhá základňa. Na nej je ďalšia časť podstavca s volútami po bokoch. Práve tu, spredu, sa nachádza Oko vševidiace a krížik. Táto časť podstavca je ukončená rozvetvenou rímsou ohnutou do polkruhu nad mušľou nachádzajúcou sa na osi. Na hornom, vodorovnom povrchu tejto rímse stojí náležitý podstavec sochy. Tento podstavec v tvare hranola je po oboch stranách obkolesený volútami a páskou z dvoch kachlíc nachádzajúcich sa nad nimi.

² Zhora: torus – polovalec, profil vyhlbený, tvar s – kyma reversa zachytená do ozdobných článkov a podporená plintou.

8. Matka Boska Częstochowska – Zakliczyn, Zadziele

W Zakliczynie, w przysiółku Zadziele w rozwidleniu potężnej lipy znajduje się mała kapliczka typu szafkowego. W drewnianej „szafce-skrzynce”, za szybką obrazek Matki Boskiej Częstochowskiej. Nad nim, na przedniej ścianie drewniany krzyżyk.

Wystawiona około 1930 roku przez przybysza z Węgier, w podziękowaniu za liczne łaski, na posesji żony.

8. Matka Božia Čžęstochowska – Zakliczyn, Zadziele

V Zakliczyne, v osade Zadziele, sa pri rozkvitnutej obrovskej lipie nachádza malá kaplnka skriňového typu. V drevenej „skrinikrabcici”, za sklom obraz Matky Božej Čžęstochowskej. Nad ním, na prednej stene drevený krížik.

Vystavená približne v roku 1930 počestným z Maďarska ako poďakovanie za milosť, na majetku manželky.

9. Św. Florian – Czechówka

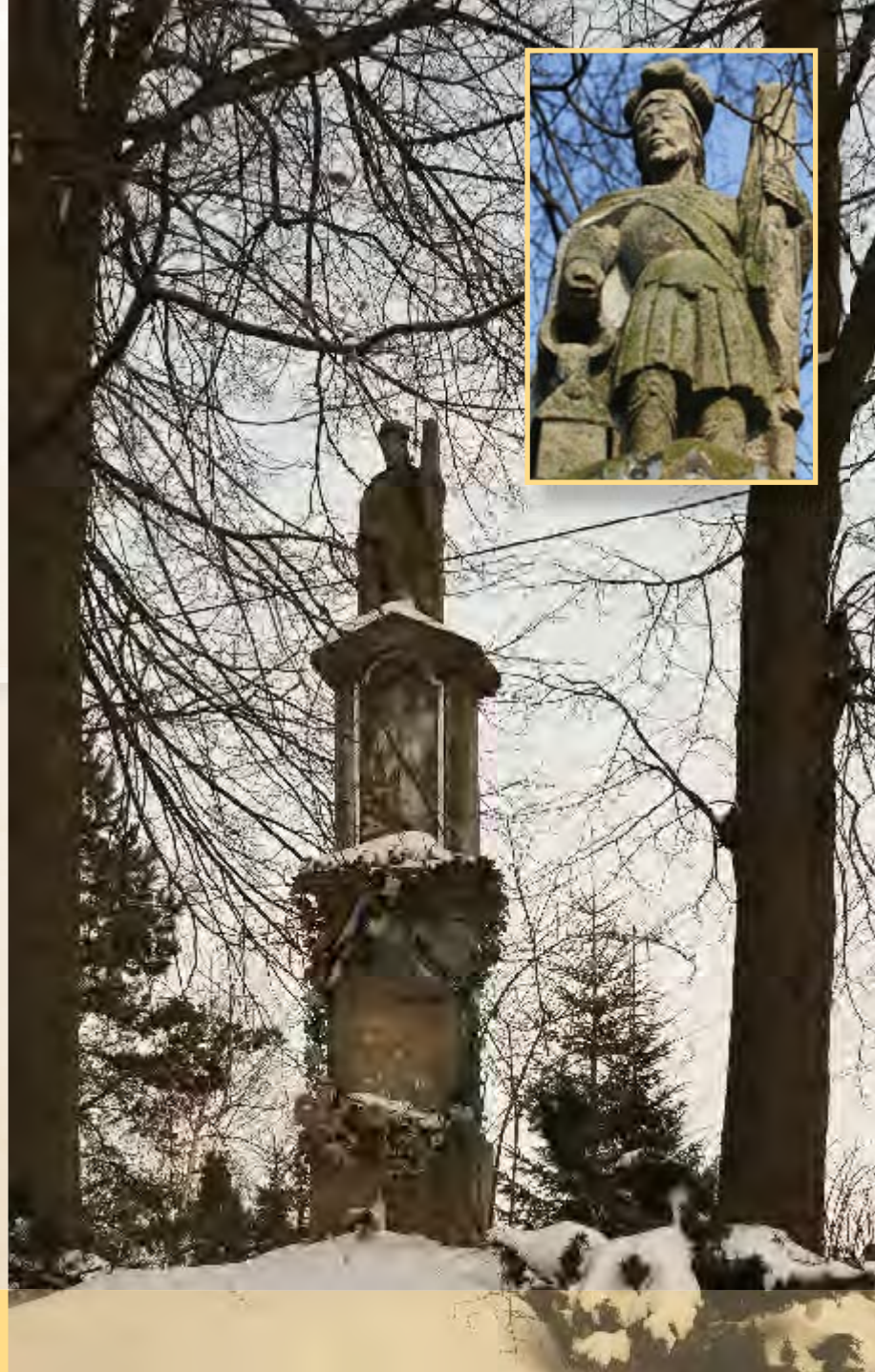
Figura ta znajduje się w pobliżu granicy z Zakliczynem, ok. 150 m od zabytkowego dworu w Zakliczynie, w otoczeniu dwóch lip.

Na dwupiętrowym postumencie stoi św. Florian. Dostyć poprawna rzeźba wiejskiego rzemieślnika. Zgodna we wszystkich najważniejszych szczegółach z wzorem ikonograficznym tego świętego. Poniżej, na frontonie ozdobnie profilowanego, dwuspadowego daszku, wyryto Oko Opatrzności. Pod daszkiem, w obramieniu z rytych wici roślinnych, jakby lili, w półkoliście sklepionej wnęce, za szybką w wąskich, drewnianych ramkach znajduje się posążek Matki Boskiej Różańcowej. Niezupełnie zgodny z oficjalnym wzorem ikonograficznym, jest jednak bardzo typowy dla okolicznych przedstawień. Frontalnie przedstawiona Matka Boska, w pełnej godności, królewskiej pozie trzyma na lewej ręce

9. Sv. Florián – Czechówka

Táto socha sa nachádza v blízkosti hranice so Zakliczynom, cca 150 m od pamätihodného dvoru v Zakliczynie, obkolesená dvoma lipami.

Na dvojposchodovom podstavci stojí sv. Florián. Veľmi dobrá socha dedinského remeselníka. Je v súlade so všetkými najdôležitejšími detailami s ikonografickým vzorom tohto svätca. Nižšie, v predu ozdobne profilovanej, dvojspádovej striešky, vyryté Oko vševidiace. Pod strieškou, v orámovaní vyrytými rastlinnými prútmi, tak ako keby ľaliami, v priehlbine v tvare polkruhu, za sklom v úzkych, drevených rámečkoch sa nachádzajú sošky Ružencovej Panny Márie. Nie je celkom v súlade s oficiálnym ikonografickým vzorom, avšak je veľmi typická pre okolité zobrazenia. Spredu zobrazená Panna Mária v celej dôstojnosti, kráľovskej póze drží na ľavej ruke Dieťa. Z pravej ruky Márie visí ruženec. Obidve postavy

Dzieciątko. Z prawej ręki Maryi zwisa różaniec. Obie postacie mają na głowach korony. Dzieciątko unosi w geście błogosławieństwa lewą rękę. Całość polichromowana. Mimo zniszczeń i ubytków koloru niewątpliwie nie jest to polichromia oryginalna, choć niewykluczone, że odtwarza pierwotną. Barwy są zgodne z ikonografią Matki Bożej. Poniżej, pod ozdobnym profilowanym gzymsem, który otacza cały postument, bezpośrednio nad tablicą fundacyjną znajduje się Trzeci Upadek Chrystusa. Jest to postać Pana Jezusa wspartego na kolanach i prawej ręce, a w lewej dźwigającego krzyż. W ozdobnej, prostokątnej, o zaokrąglonych do wewnątrz narożach ramce (echo rokokowych obramień tego typu) napis: **Wojciech i Kunegunda Włodarczykowie, fundatorowie, proszą przechodzących zmówić troje pozdrowienia anielskiego za dusze zmarłych** i data: **R. P. 1871**. Na drugim piętrze, po lewej stronie patrząc od frontu, w płytce wnęce zamkniętej od góry (tak samo jak tablica fundacyjna) widnieje

majú na hlavách koruny. Dieťa požehnavacím gestom dvíha ľavú ruku. Celok polychrómovaný. Okrem toho, že je poškodená a stratila farbu sa dá potvrdiť, že to nie je originálny polychróm, hoci nie je vylúčené, že predstavuje prvotný. Farby sú v súlade s ikonografiou Panny Márie. Nižšie, pod ozdobenou profilovanou rímsou, ktorá obklopuje celý podstavec, priamo nad zakladateľskou tabuľkou sa nachádza tretí pád Ježiša. Je to postava Ježiša Krista podopreného na kolenách a pravej ruke, v ľavej dvíhajúceho kríž. V ozdobenom, pravouholníkovom ráme so zaokrúhlenými do vnútra rohmi (echo rokokových orámovaní tohto typu) nápis: **Wojciech i Kunegunda Włodarczykowie zakladatelia prosia pocestných o modlitbu troch anjelských pozdravení za mŕtve duše a dátum: R. P. 1871**. Na druhom poschodí, na ľavej strane, dívajúc sa spredu, v plytkej priehlbenine uzatvorenej zhora (tak isto ako zakladateľská tabuľa) je viditeľný basreliéf bosej nevesty v modrom plášti, zakrývajúcom hlavu. Žena v svetlomodrých

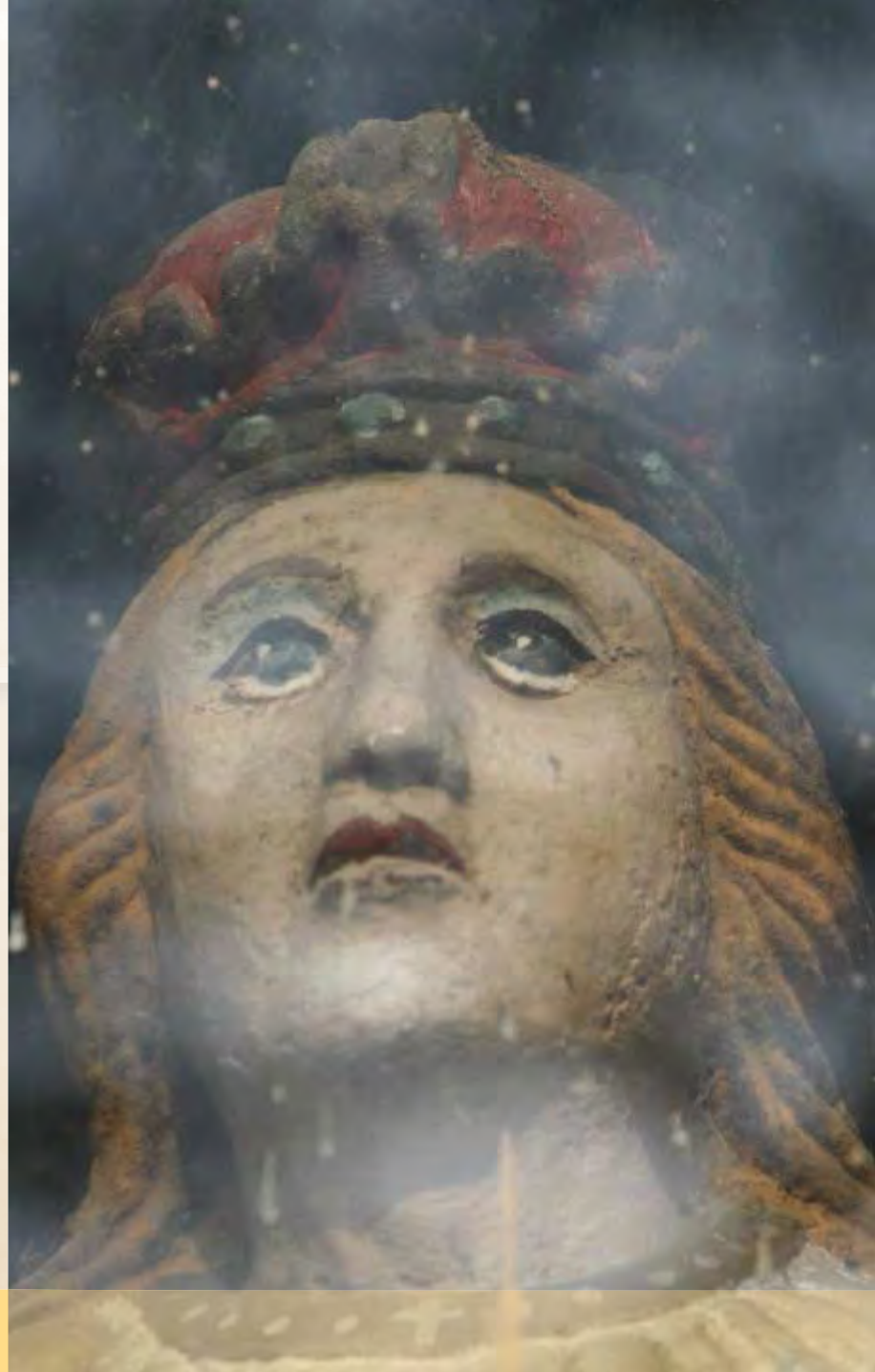

plaskorzeźba bosej niewiasty w okrywającym głowę, niebieskim płaszczu. Kobieta w bladoniebieskiej sukni z księgą w prawej ręce stoi na koronie. Nie jest to przedstawienie ikonograficznie całkiem zgodne z podpisem pod spodem, który twierdzi, że jest to św. Kunegunda¹ (jest to spolonizowana forma imienia błogosławionej Kingi). Na pierwszym piętrze widnieje wyobrażenie Trójcy Świętej, jak głosi podpis, i co zgadza się z jej ikonograficznym wzorcem. Na dużej kuli ziemskiej siedzi Bóg Ojciec z trójkątnym nimbem wokół głowy. Lewą rękę wsparł na małej kuli ziemskiej. Obok Niego również siedzący Pan Jezus. Lewa ręka ze śladem od gwoźdźcia wzniesiona w geście błogosławieństwa, prawa, również zraniona, spoczywa na kolanach. Za plecami widnieje krzyż. Nad Nimi, na tle błękitnego nieba Duch Święty pod postacią białej gołębiczy z wychodzącymi promieniami. Po prawej stronie

¹ Święta ta na ogół przedstawiana jest z kościółkiem w dłoni.

šatách s knihou v pravej ruke stojí na korune. Nie je to ikonografické zobrazenie úplne v súlade s podpisom na spode, ktoré vraví, že je to sv. Kunegunda¹ (je to spoľštená forma mena požehnanej Kingy). Na prvom poschodí je viditeľné zobrazenie Svätej Trojice, tak ako hlási podpis, a je to v súlade s jej ikonografickým vzorom. Na veľkej zemeguli sedí Otec Boh s trojuholníkovou svätožiarou okolo hlavy. Ľavú ruku podopiera na malej zemeguli. Vedľa neho je taktiež sediaci Ježiš. Ľavá ruka s ranami po klincoch sa v požehnanom geste vznáša, pravá, taktiež zranená, je položená na kolenách. Za ramenami je viditeľný kríž. Nad Nimi, v pozadí modrého neba, Duch Svätý v podobe bielej holubice s vychádzajúcimi lúčmi. Po pravej strane Panny Márie, čiže na druhom poschodí kaplnky, zobrazenie je zničené – zachovala sa iba pravá dlaň držiaca biskupskú berlu. Hoci chýba podpis, je možné – pomocou

¹ Táto svätica je všeobecne zobrazovaná s kostolčkom v dlani.

Matki Boskiej, czyli na drugim piętrze kapliczki, przedstawienie zniszczone – zachowała się jedynie prawa dłoń dzierżąca biskupi pastorał. Choć brak podpisu, to jednak – przez analogię – można sądzić, że był to św. Wojciech, patron fundatora. Pod nim, czyli na piętrze pierwszym, widać kobietę w koronie, dzierżącą w lewej ręce miecz i stylizowaną lilię. W prawej niewiasta ta, której wszystkie atrybuty wskazują na św. Barbarę, trzyma kielich z hostią. Ubrana jest w płaszcz spięty na piersi guzem, a suknię ma przepasaną sznurem.

analogie – usúdiť, že to bol sv. Vojtech, patrón zakladateľa. Pod ním, čiže na prvom poschodí, je vidno ženu s korunou, v ľavej ruke držiacu meč a štylizovanú ľaliu. V pravej, táto nevesta, ktorej všetky prvky poukazujú na sv. Barbaru, drží kalich s hostiou. Oblečená je do pláštá zapnutého na prsich uzlom a šaty má previazané šnúrou.

10. Św. Florian – Czechówka

We wsi Czechówka na dnie doliny, poniżej szkoły znajduje się figura przydrożna. Dwupiętrowy, kamienny słup. Ongiś z rzeźbą św. Floriana na szczycie. Obecnie bez niczego na szczycie. Poniżej figura Matki Boskiej Różańcowej. Również typowa. Ślady polichromii. Rzeźba ta jest umieszczona w płytce wewnątrz zwieńczonej wyobrażeniem muszli. Po bokach płaskorzeźbione wici roślinne. Niżej Trzeci Upadek Chrystusa, włączony jakby w tablicę fundacyjną. Napis na niej głosi że: **Jędrzej i Katarzyna Cyganowie Fondatorowie te Figury Proszą o westchnienie do Boga R. P. 1872.**

Na drugim piętrze po lewej, płaskorzeźba przedstawiająca Trójcę Świętą. Nad siedzącymi Ojcem i Synem unosi się Duch Święty pod postacią gołębicy. Poniżej płaskorzeźba przedstawiająca św. Andrzeja ze swoim krzyżem w prawej ręce. Podpis

10. Sv. Florián – Czechówka

V dedine Czechówka na dne doliny, neďaleko školy sa nachádza socha pri ceste. Dvojposchodový, kamenný stĺp. Kedysi so sochou sv. Floriána na vrchole. V súčasnosti je vrchol prázdny. Nižšie socha Ružencovej Panny Márie. Taktiež typická. Stopy polychrómu. Táto socha je umiestnená v platke priehlbene ukončenej zobrazením mušle. Po bokoch basreliefové rastlinné prúty. Nižšie tretí pád Ježiša, ako keby pripojený k tabuľke zakladateľov. Nápis na nej hlási, že: **Jędrzej a Katarzyna Cyganowie zakladatelia tejto sochy prosia o povzdych k Bohu R. P. 1872.**

Na druhom poschodí vľavo, basrelief zobrazujúci Svätú Trojicu. Nad sediacim Otcom a Synom sa vznáša Duch svätý ako holubica. Nižšie basrelief zobrazujúci sv. Andreja so svojím krížom v pravej ruke. Podpis nižšie informuje, že je to sv. Jędrzej – staršia forma mena Andrej. Po pravej strane na druhom poschodí

poniżej informuje, że jest to św. Jędrzej – starsza forma imienia Andrzej. Po prawej stronie na drugim piętrze jakiś święty biskup. Być może Wojciech lub Stanisław. Brak innych atrybutów poza pastorałem nie pozwala go dokładnie zidentyfikować. Niżej podpisana św. Katarzyna. Oczywiście jest to Katarzyna Aleksandryjska, jak na to wskazują typowe jej atrybuty, to znaczy miecz w rękę i koło u stóp.

nejaký svätý biskup. Možno Vojtech alebo Stanislav. Bez žiadnych iných prvkov okrem biskupskej berly nie je možná jeho presná identifikácia. Nižšie podpísaná sv. Katarína. Je to samozrejme Katarína Alexandrijská, tak ako na to poukazujú jej typické atribúty, to znamená meč v ruke a koleso pri nohách.

11. Św. Florian – Czechówka, Podlas

W Czechówce, w przysiółku Podlas znajduje się ciekawa figura. Na trójczłonowym postumencie stoi rzeźba św. Floriana.

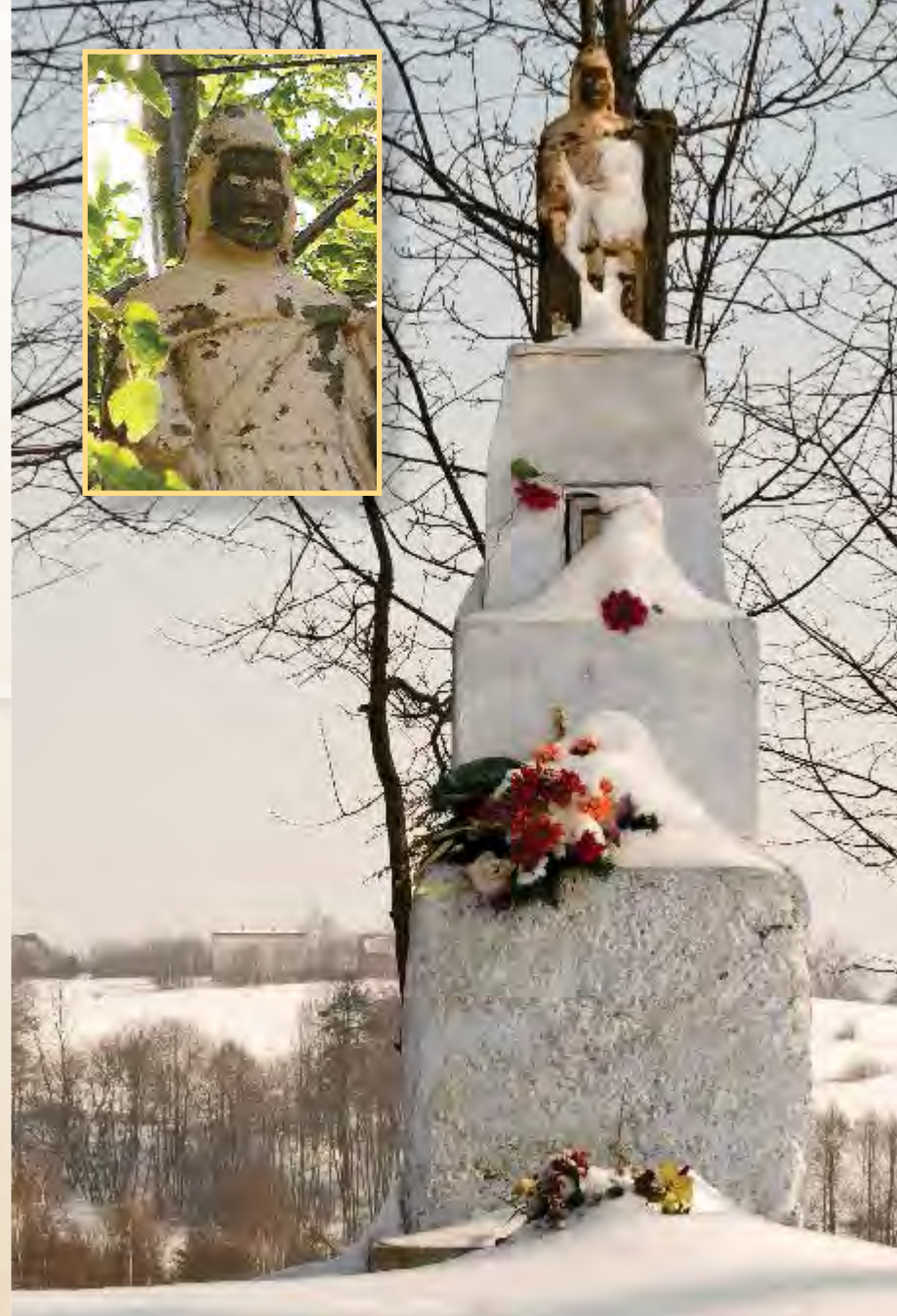
Rzeźba o cechach charakterystycznych dla sztuki naiwnej. Postument zbudowano z gliny, a figura św. Floriana bywała malowana na żółto. Poniżej figury, w połowie wysokości glinianego postumentu, w drewnianej ramie za szybką, znajduje się Ikona Najświętszej Maryi Panny w typie Eleusis, z Dzieciątkiem Jezus na ręku. Wcześniej na tym miejscu wisiał prawdopodobnie obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, w srebrnych szatach.

11. Sv. Florián – Czechówka, Podlas

V Czechówke, v osade Podlas, sa nachádza zaujímavá socha. Na trojčlenom podstavci stojí socha sv. Floriána.

Socha s črtami charakteristickými pre naivné umenie. Podstavec bol postavený z hliny a socha sv. Floriána bola maľovaná na žltó. Pod sochou, v polovici výšky hlineného podstavca, v drevenom ráme za sklom sa nachádza Ikona najsvätejšej Panny Márie v type Eleusis, z dieťaťom Ježišom na rukách. Na tomto mieste visel pred tým pravdepodobne obraz Matky Božej Częstochowskej, v strieborných šatách.

12. Św. Tekla – Czechówka

Kapliczka ta znajduje się w Czechówce. Na postumencie nawiązującym do innych istniejących na terenie gminy, pod półokrągłym daszkiem stoi figura. Bardzo ciekawa sprawa, okoliczni mieszkańcy twierdzą, że to jest św. Tekla. Atrybuty, czyli smok lub wąż i krzyż w ręce wskazują dość wyraźnie na św. Małgorzatę. Św. Tekla zamiast smoka czy węża powinna mieć u stóp lwa z którym jest zwykle przedstawiana. Postać trzyma w dłoni krzyżyk, choć było w niej coś innego (być może palma – symbol męczeństwa lub lilia – symbol dziewictwa), ale w trakcie remontu w pierwszym dziesięcioleciu drugiego tysiąclecia tak zdecydowano – po wcześniej trzymanym przez Świętą atrybucie, na skutek działalności czasu, nie pozostało nic, co pozwoliło by go odtworzyć.

Figura stworzona niewątpliwie ręką ludowego artysty. Przedstawia bosonogą kobietę w chustce na głowie, płaszczu,

12. Sv. Tekla – Czechówka

Táto kaplnka sa nachádza v Czechówce. Na podstavci nadväzujúcom do iných, ktoré sa nachádzajú na území obce, pod polkruhovou strechou stojí socha. Veľmi zaujímavá záležitosť, okolití obyvatelia tvrdia, že je to sv. Tekla. Atribúty, čiže drak alebo had a kríž v ruke dosť výrazne poukazujú na sv. Margarétu. Namiesto draka alebo hada by mala mať sv. Tekla pri nohách leva, s ktorým je vo väčšine zobrazovaná. Postava v dlani drží krížik, hoci v nej bolo niečo iné (možno palma – symbol utrpenia alebo lalia – symbol nevinnosti), ale počas opravy v prvom desaťročí druhého tisícročia sa rozhodlo – po atribúte, ktorí svätica držala pred tým, príčinou pôsobnosti času, nezostalo nič, čo by umožnilo jeho opätovnú obnovu.

Socha vytvorená bezpochyby rukou ľudového umelca. Zobrazuje bosú ženu v chuste na hlave, plášti, krátkej tunike a dlhých

krótkiej tunice i długiej sukni, dzierżącą w prawej ręce krzyż. Z lewej strony, u stóp widoczna głowa jakiegoś zwierzęcia. Jeśli w zamyśle fundatora miała to być św. Tekla wypada rozbijać wyobraźnię i dostrzec tu głowę lwa.

Kapliczka ta została ufundowana w 1939 roku. Prawdopodobnie w podziękę za ocalenie od zarazy.

Postument czworoboczny, żłobkowany, zwężający się ku górze z wnęką, w której pierwotnie umieszczony był jakiś obraz, ale obecnie nie wiadomo, jaki.

šatách, v pravej ruke držiacu kríž. Z ľavej strany, pri nohách viditeľná hlava akéhosi zvieräťa. Ak to podľa zakladateľa mala byť sv. Tekla, je potrebná obrovská predstavivosť, aby bolo možné uvidieť hlavu leva.

Táto kaplnka bola založená v roku 1939. Pravdepodobne ako poďakovanie za záchranu pred skazou.

Podstavec so štyrmi bokmi, drážkovaný, hore sa zužujúci s priehlbínou, v ktorej sa prvotne nachádzal nejaký obraz, ale v súčasnosti sa nevie aký.

13. Matka Boska Niepokalanie Poczęta – Czechówka

W Czechówce na granicy ze Stojowicami, przy skrzyżowaniu drogi do Zakliczyna umieszczona jest figura przydrożna. Na jej szczycie znajduje się postać Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Maryja stoi na kuli ziemskiej. Depce węża i opiera się na księżycu. Na zwieńczeniu pod rzeźbą dwie główki aniołków. Poniżej, w niszy o sklepieniu w kształcie muszli, Chrystus Nazareński. Smukła, dosyć proporcjonalna postać. Obok płaskorzeźbione wici roślinne. W obramieniu tablicy fundacyjnej Trzeci Upadek Chrystusa. Napis głosi, że: **Piotr i Regina Czyganowie Fundatorowie tej Figury proszą – o troje Pozdrowienia Anielskiego za dusze zmarłych 1871.** Po prawej stronie na drugim piętrze, św. Piotr. Podpisany. Święty ten trzyma klucze i księgę. Na nogach ma sandały. Na pierwszym piętrze św. Jan Nepomucen. Po lewej stronie na drugim piętrze, św. Regina. Trzyma ona w prawej ręce krzyż,

13. Nepoškrvnené počatá Panna Mária – Czechówka

V Czechówce na hranici so Stojowicami, pri križovatke cesty do Zakliczyna sa pri ceste nachádza socha. Na jej vrchole sa nachádza postava Nepoškrvnené počatej Panny Márie. Mária stojí na zemeguli. Šliape po hadovi a podopiera sa na mesiaci. Socha je ukončená dvoma hlávkami anjelikov. Nižšie, vo výklenku s klenbou v tvare mušle, Ježiš Nazaretský. Štíhla, dosť proporciónálna postava. Vedľa basreliéfové rastlinné prúty. V orámovaní zakladateľskej tabule tretí pád Ježiša. Nápis oznamuje, že: **Piotr a Regina Czyganowí zakladatelia tejto sochy prosia – o tri anjelské pozdravenia za mŕtve duše 1871.** Po pravej strane na druhom poschodí, sv. Peter. Podpísaný. Tento svätec drží kľúče a knihu. Na nohách ma sandále. Na prvom poschodí sv. Ján Nepomucký. Na ľavej strane na druhom poschodí sv. Regína. V pravej ruke drží kríž, na ktorom sedí orol (?). V ľavej ruke palma (falia?).

na którym siedzi orzeł (?). W lewej palma (lilia?). Suknia przewiązana sznurem. Fałd płaszcza fantazyjnie wystaje z boku. Niżej na pierwszym piętrze św. Jadwiga, nie jest jasne która to z dość licznych świętych tego imienia. Przedstawiona jest tutaj jako królowa w koronie, z mieczem w lewej i palmą w prawej ręce. Te atrybuty wskazywałyby na jakąś męczennicę (miecz, znak śmierci jaką zginęła i palma, symbol męczeństwa) być może królewskiego rodu na co wskazuje korona na głowie („zwykła” męczennica miałaby ją raczej pod nogami). Wszystkie postacie umieszczone są w płytkich wnękach. Rzeźby mają wyraźnie ludowy charakter.

Šaty previazané šnúrou. Záhyb pláštá zaujímavo odstáva z boku. Nižšie na prvom poschodí sv. Jadviga, nie je isté, ktorá z mnohých svätíc s týmto menom. Tu je zobrazená ako kráľovná s korunou, s mečom v ľavej ruke a palmou v pravej. Tieto atribúty poukazujú na akúsi mučeníčku (meč, znak smrti akou zahynula a palma, symbol mučeníctva) pochádzajúcu možno z kráľovského rodu na čo poukazuje korona na hlave („obyčajná” mučeníčka by ju mala skôr pod nohami). Všetky postavy sú umiestnené v plytkých výklenkoch. Sochy majú výrazný ľudový charakter.

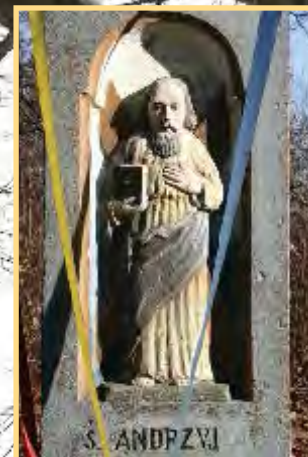
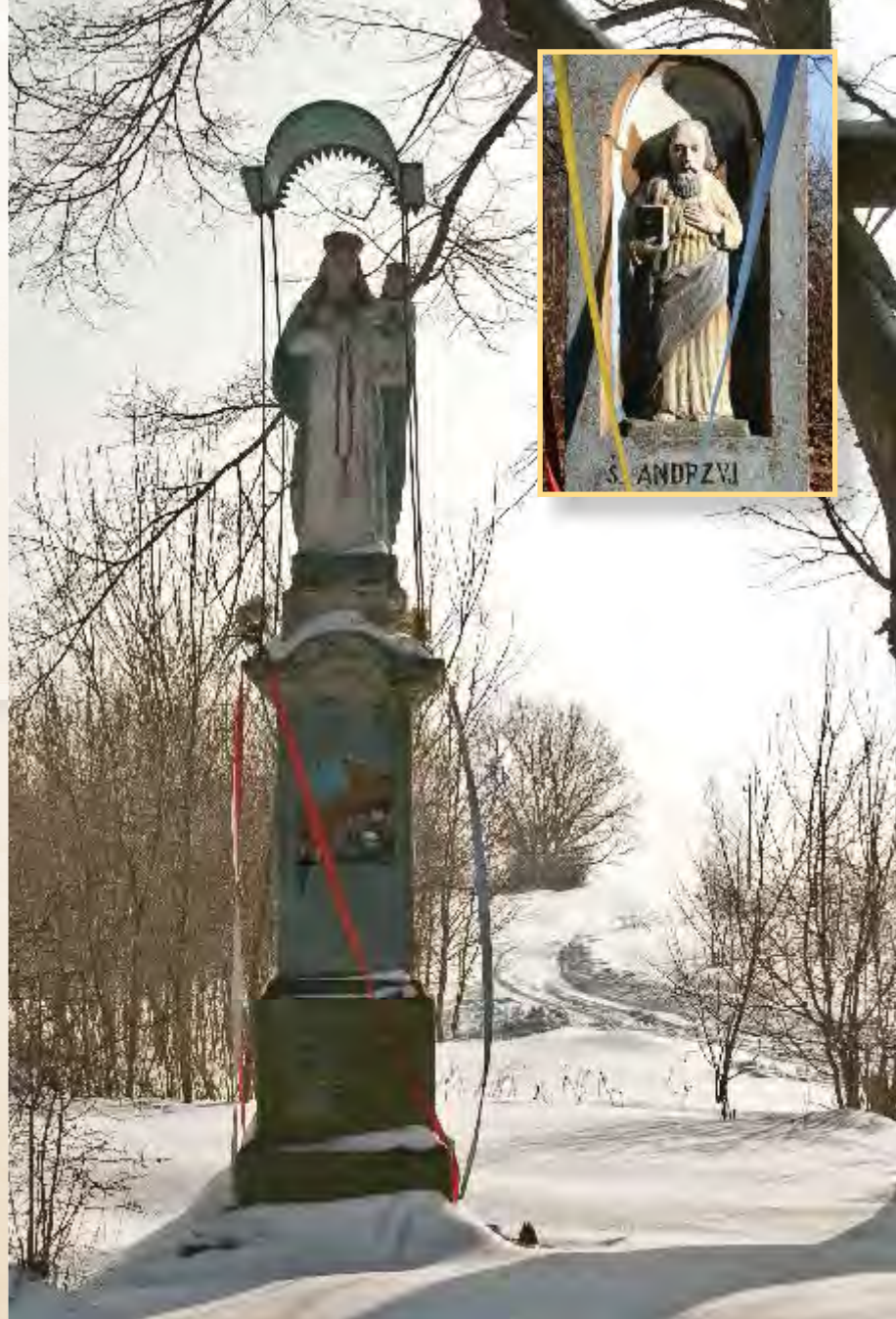

14. Matka Boska Różańcowa – Czechówka

W Czechówce, tuż przy drodze do Kawęcin i Zakliczyna stoi figura Matki Boskiej Różańcowej. Stoi ona na słupie zwieńczonym profilowanym gzymsem. Poniżej, w płytkiej faliście zwieńczonej wnęce płaskorzeźba przedstawiająca Trzeci Upadek Chrystusa. Jeszcze niżej tablica fundacyjna z napisem: **Fondatorowie Andrzej i Anna Wiechniakowie**. Poniżej data: **1919**. Na lewej stronie postumentu, w półkolistce zwieńczonej wnęce **ś. Anna** (podpis) w białej sukni i niebieskim płaszczu, z zamkniętą księgą w prawej ręce. Do babci Pana Jezusa tuli się mała dziewczynka czyli młodziutka Matka Boża. Na prawej stronie postumentu w podobnej wnęce **ś. Andrzysz** (podpis). Cała kapliczka polichromowana, wielokrotnie odnawiana. Rzeźba niewątpliwie wyszła spod ręki kształconego rzemieślnika.

14. Ružencová Panna Mária – Czechówka

V Czechówce, hned' pri ceste do Kawęcin a Zakliczyna stojí socha Ružencovej Panny Márie. Stojí na stĺpe ukončenom profilovanou rímsov. Nižšie, v plytkom, vlnito ukončenom výklenku basreliéf zobrazujúci tretí pád Ježiša. Ešte nižšie zakladateľská tabuľa s nápisom: **Zakladatelia Andrzej a Anna Wiechniakowí**. Nižšie dátum: **1919**. Na ľavej strane podstavca, v polkruhovo ukončenom výklenku **sv. Anna** (podpis) v bielych šatách a modrom plášti, so zatvorenou knihou v pravej ruke. K babke Ježiša Krista sa pritíska dievčatko čiže mladučka Panna Mária. Na pravej strane podstavca v podobnom výklenku **sv. Andrzysz** (podpis). Celá kaplnka polychrómovaná, monohokrát obnovená. Socha bezpochyby vytvorená rukou vzdeleného remeselníka.

15. Krzyż – Czechówka, Pasternik

W Czechówce, stoi drewniany prosty krzyż z metalowym krucyfiksem, ufundowany w 1929 roku przez Agnieszkę Gawor, pana Kurka i nieznaną z nazwiska trzecią osobę. Oryginalny dębowy krzyż w 1966 roku, podczas burzy z gradobiciem przewrócił się – okazało się, że był spróchniały. Edward Anioł odnowił go używając starych podkładów kolejowych jako podstawy pod krzyż. W 1986 drewniany krzyż został zamieniony na żelazny przez Stanisława Dudę i Wacława Anioła. W 2005 dodano ozdobne ogrodzenie.

15. Kríž – Czechówka, Pasternik

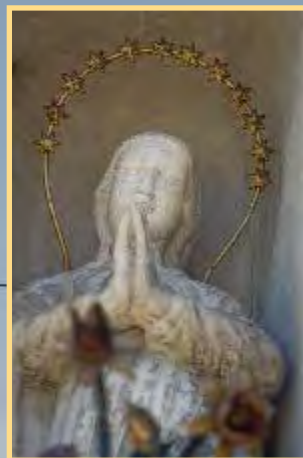
V Czechówke, stojí drevený kríž s kovovým krucifixom, založený v roku 1929 Agnieszkou Gawor, pána Kurka a tretou osobou s neznámym priezviskom. Originálny dubový kríž v roku 1966 sa počas búrky s krupobitím prevrátil – ukázalo sa, že je spráchnivený. Edward Anioł ho obnovil využívajúc pri tom staré železničné podklady ako podstavec pre kríž. V roku 1986 bol drevený kríž vymenený na železný vďaka Stanislavovi Duda a Václavovi Aniołowi. V roku 2005 bolo pridané ozdobené oplotenie.

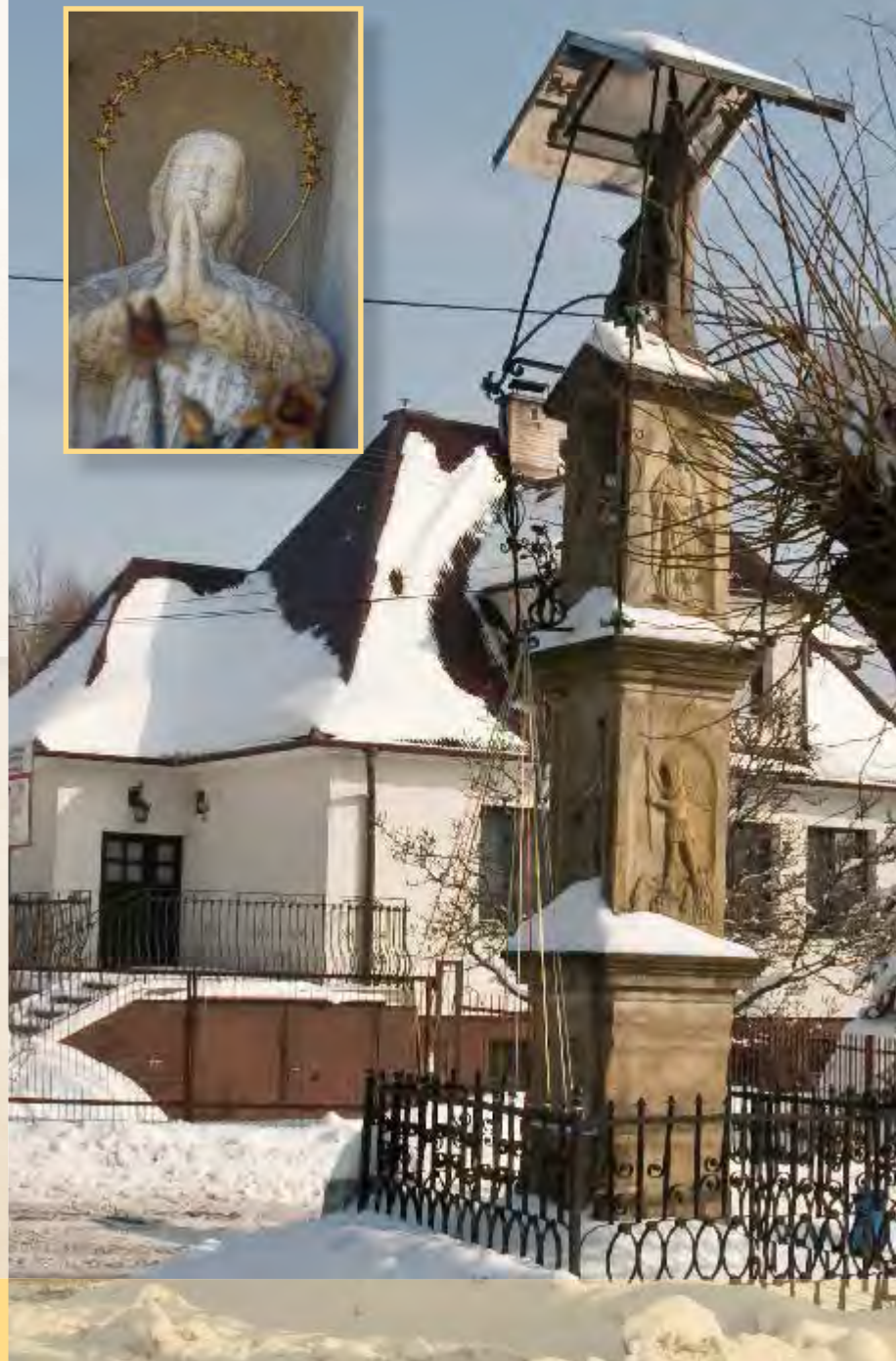
16. Św. Florian – Łyczanka

U styku trzech miejscowości: Rzeszotar, Łyczanki i Świątnik znajduje się strzegąca tej granicy kapliczka. Dwupiętrowa z figurą św. Floriana na górze. Wytwór rzemieślnika-artysty – zgodny z ikonografią. Pod dwuspadowym daszkiem, w półkuliście sklepionej wnęce rzeźba Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Maryja stoi depcząc prawą nogą węża z kwiatkiem, a lewą mając opartą na księżycu leżącym na kuli ziemskiej. Pod gzymsem oddzielającym piętra, w prostokątnej wnęce płaskorzeźba św. Jana Nepomucena. Podpisana. Jeszcze niżej, pod kolejnym gzymsem Trzeci Upadek Jezusa. Pod nim tablica fundacyjna z następującym napisem: **Fondator Jan Kyrz i Maryanna żona proszą o wstchnienie do Boga**. Na cokole wyryta data: **R. P. 1882**. Na drugim piętrze po prawej stronie mocno zniszczona płaskorzeźba Serca Jezusowego w półkolistej wnęce. Poniżej czyli na pierwszym

16. Sv. Florián – Łyczanka

Pri hraniciach troch obcí: Rzeszotar, Łyczanki a Świątnik sa nachádza kaplnka chrániaca túto hranicu. Dvojposchodová socha sv. Floriána celkom hore. Výtvor remeselníka-umelca – v súlade s ikonografiou. Pod dvojspádovou strieškou, v polkruhovom výklenku s klenbou je socha Nepoškvrnene počatej Panny Márie. Mári stojí šliapúc pravou nohou hada s kvietkom a ľavú ma opretú na mesiaci ležiacom na zemeguli. Pod rímsou oddeľujúcou poschodia, v pravouhlom výklenku basreliéf sv. Jána Nepomuckeho. Podpísaná. Ešte nižšie, pod ďalšou rímsou tretí pád Ježiša. Pod ním zakladateľská tabuľka s nasledujúcim nápisom: **Fundátor Jan Kyrz a Maryanna manželka prosia o povzdychnutie k Bohu**. Na vrchole vyrytý dátum: **R. P. 1882**. Na druhom poschodí po pravej strane je veľmi zničený basreliéf Ježišovho srdca v polkruhovom výklenku. Nižšie, čiže na prvom poschodí, zaujímavé

piętrze ciekawe przedstawienie św. Michała Archanioła. Plasko-rzeźba przedstawia uśmiechniętego anioła ze skrzydłami dzierżącego oszczep. Jedną nogą wsparty na płomieniach, symbolu gniewu bożego, depta on rogatego diabła. Po lewej u góry na drugim piętrze, prawie całkowicie zatarta postać. Być może jest to, podobnie jak po drugiej stronie, przedstawienie Serca Jezusa, na co wskazywałyby gesty. Niżej, jak głosi podpis i co jest zgodne z ikonografią, św. Katarzyna Aleksandryjska. Kobięca postać w koronie z mieczem i lilią w ręku. U dołu, zza płaszcz wystaje koło, jeden z atrybutów tej świętej.

zobrazenie sv. Michala Archaniela. Basreliéf zobrazuje usmievajúceho sa anjela s krídlami držiaceho oštep. Jednou nohou sa podopiera o plamene, symbol božieho hnevu, šliape po rohatom diablove. Vľavo hore na druhom poschodí, skoro celkom zamazaná postava. Môže to byť, tak isto ako na druhej strane, zobrazenie Ježišovho srdca, poukazujú na to gesty. Nižšie, podľa podpisu a čo je taktiež v súlade s ikonografiou, sv. Katarína Alexandrijská. Ženská postava s korunou a mečom a ľaliou v ruke. Z dola, spoza pláštá je viditeľné koleso, jeden z atribútov tejto svätice.

17. Kaplica – Łyczanka

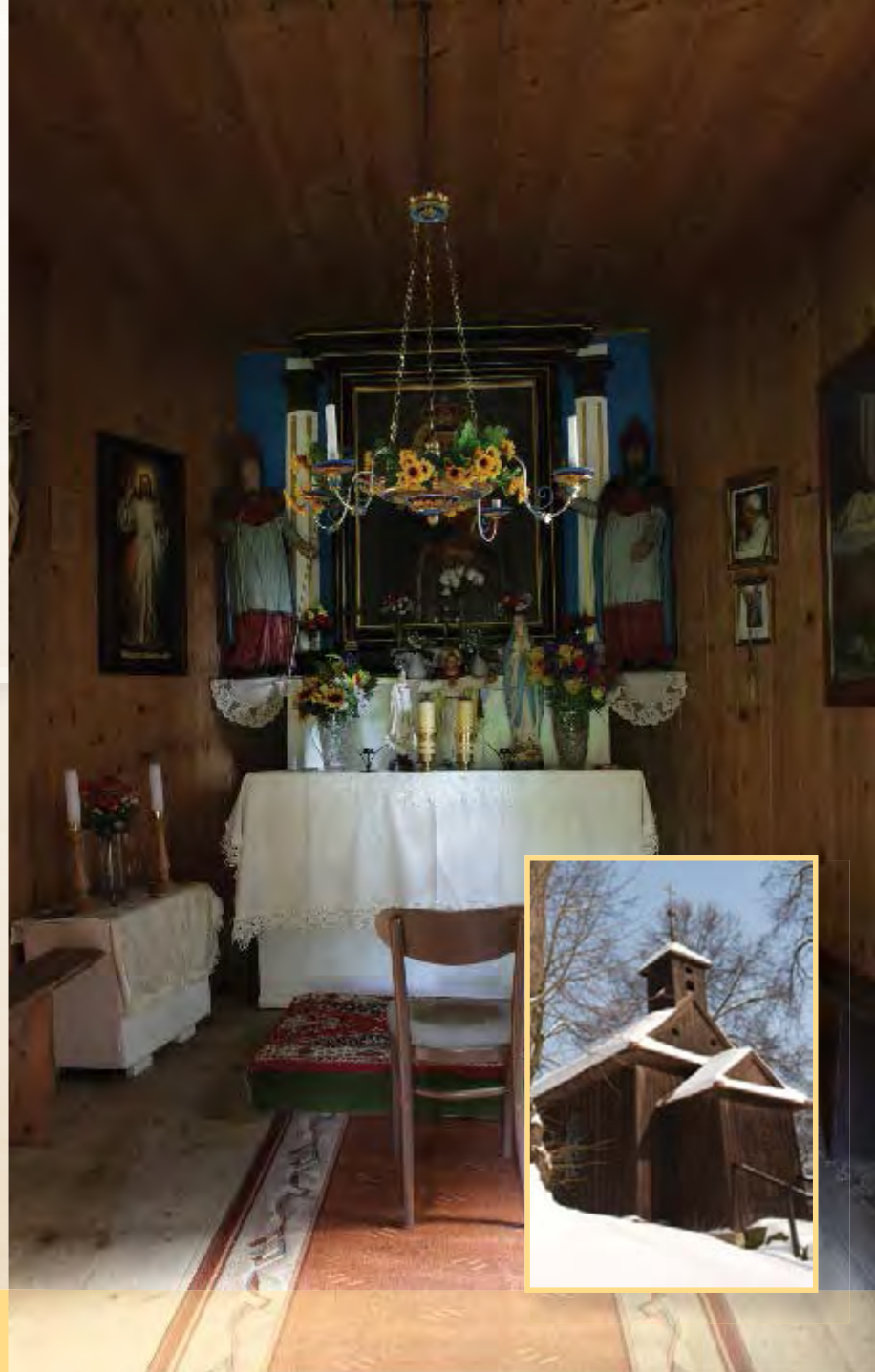
W Łyczance znajduje się dawna kaplica dworska – drewniana, na planie prostokąta z sygnaturką.

Wewnątrz ołtarz z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, po bokach ciekawe figury świętych biskupów – prawdopodobnie Stanisława i Wojciecha. Na ścianach kilka obrazów, reprodukcji, fotografii.

17. Kaplica – Łyczanka

V Łyczance sa nachádza starodávna dvorská kaplnka – drevená, na pláne štvorcová so signatúrou.

Vo vnútri obraz Panny Márie s dieťaťom, na bokoch zaujímavé sochy svätých biskupov – pravdepodobne Stanislava a Vojtecha. Na stenách niekoľko obrazov, reprodukcí, fotografií.

Kaplica w Łyczance
Kaplica v Łyczanke

18. Krzyż – Łyczanka

Przy strażnicy w Łyczance znajduje się dwupiętrowa kapliczka. Na szczycie pozostała tylko rzeźba św. Franciszka (?), który stał ongiś u stóp krzyża. Brodata postać z tonsurą, w habicie przewiązanym sznurem z rękoma złożonymi na piersi do modlitwy, trudna do identyfikacji ze względu na brak atrybutów. Poniżej, we wnęce, półkoliście zwieńczonej, ozdobionej ząbkami od góry, z dwiema kolumnkami po bokach, stoi rzeźba Matki Boskiej Różańcowej. Maryja trzyma na lewym ręku Dzieciątka. Stoi na kuli ziemskiej deptając węży, który trzyma w pysku różyczkę. Niżej pod ozdobnym, bogato profilowanym gzymsem płaskorzeźba św. Michała Archanioła. Ten wódz wojsk niebieskich występuje tutaj sam bez zwykle towarzyszącego mu smoka. Archanioł w rzymskich sandałach i w szacie, która wygląda jakby była podzielona na kurtkę i bardzo twarde, szerokie szarawary, dzierży w prawej ręce trąbę

18. Kríž – Łyczanka

Pri strážnici v Łyczance sa nachádza dvojposchodová kaplnka. Na vrchole zostala iba socha sv. Františka (?), ktorá kedysi stála celkom dole pri kríži. Bradatá postava s tonsúrou, v habite previazaným šnúrou s rukami založenými na prsiach k modlitbe, ťažko identifikovateľná vzhľadom na nedostatok atribútov. Nižšie, vo výklenku, polkruhovo zdobenom zúbkami zhora, s dvoma stĺpkami z boku, stojí socha Ružencovej Panny Márie. Mária na ľavej ruke drží Dieťaťko. Stojí na zemeguli, šliape po hadovi, ktorý má v pysku ružičku. Nižšie, pod zdobenou, bohato profilovanou rímsou basreliéf sv. Michala Archanjela. Tento veliteľ nebeskej armády sa tu vyskytuje sám bez draka, ktorý ho väčšinou sprevádza. Archanjel v rímskych sandáloch a v šate, ktorá vyzerá ako by bola rozdelená na vetrovku a veľmi tvarované, široké šaravary, v pravej ruke drží trúbu, čo je symbolom volania

co jest znakiem wezwania na Sąd Ostateczny. Pod gzymsem oddzielającym to piętro od najniższego, bezpośrednio nad tablicą fundacyjną Trzeci Upadek Chrystusa. Napis fundacyjny głosi: **Jędrzej i Marijana Dutkowie Fundatorowie proszą o westchnienie do Boga.** Na fundamencie znajduje się data **1864** i dopisek: **m. J. Perz 1968.** Jest to podpis osoby, która odnawiała tę figurę. Na drugim piętrze po lewej, św. Anna (podpis) w białej sukni i niebieskim płaszczu, z zamkniętą księgą w prawej ręce. Poniżej, a nie jak zwykle po przeciwnej stronie, patron fundatora. Brodaty mężczyzna w aureoli z księgą w prawej ręce i lewą położoną na piersi. Za jego plecami krzyż św. Andrzeja. Jest to św. Andrzej występujący tutaj pod swoim starszym imieniem Jędrzej (podpis). Na drugim piętrze po prawej znajduje się św. Joachim (podpis).

Teraz widzimy, dlaczego patron fundatora ustąpił swoje go tradycyjnego miejsca. Całe drugie piętro zajmuje najbliższa rodzina Matki Boskiej, a więc Jej Syn, matka i ojciec.

na Posledný súd. Pod rímsov oddeľujúcou toto poschodie od najnižšieho, priamo nad zakladateľskou tabuľkou tretí pád Ježiša. Zakladateľský nápis oznamuje: **Jędrzej a Marijana Dutkowi zakladatelia prosia o povzdychnutie k Bohu.** Na základe sa nachádza dátum **1864** a poznámka: **m. J. Perz 1968.** Je to podpis osoby, ktorá túto sochu obnovila. Na druhom poschodí vľavo, sv. Anna (podpis) v bielych šatách a modrom plášti, so zatvorenou knihou v pravej ruke. Nižšie, nie tak ako zvyčajne oproti, patrón zakladateľa. Bradatý muž s aureolou, v pravej ruke kniha a ľavá uložená na prsiach. Za jeho plecami kríž sv. Andreja. Je to sv. Andrej, ktorý tu vystupuje pod svojím starším menom Jędrzej (podpis). Na druhom poschodí vpravo sa nachádza sv. Joachim.

Teraz vidíme, prečo patrón zakladateľa odstúpil svoje tradičné miesto. Na celom druhom poschodí sa nachádza najbližšia rodina Panny Márie, teda jej Syn, matka a otec.

Ojciec Matki Boskiej występuje tutaj jako brodaty mąż z wiosłem w prawej ręce. Na pierwszym piętrze klęczący Jezus w Ogroju przedstawiony na tle schematycznie ukazanego pejzażu (dwie palmy i umownie zaznaczone wzgórza). Jest to jedyne przedstawienie pejzażu wśród opisywanych tutaj kapliczek.

Otec Panny Márie je tu zobrazený ako bradatý muž s veslom v pravej ruke. Na prvom poschodí kľáčiaci Ježiš v Getsemany zobrazený na pozadí schematicky predstavenej krajinky (dve palmy a ledva zachytené hory). Je to jediné zobrazenie krajiny spomedzi tu spomínaných kaplniek.

19. Matka Boska Licheńska – Łyczanka

Na postumencie wzorowanym na wielu starszych kapliczkach w gminie znajduje się figura Matki Boskiej z orłem w koronie, którego Maryja przyciska do piersi złożonymi do modlitwy rękoma.

Jest to figura raczej wzorowana na postaci Matki Boskiej Fatimskiej niż Licheńskiej, która ma ręce niewidoczne.

Na tablicy fundacyjnej napis: **MATKO LICHEŃSKA BŁOGOSŁAW NAM** a poniżej **A.D. 1996**.

Nad figurą fantazyjny blaszany daszek.

19. Panna Mária Licheńska – Łyczanka

Na podstavci imitowanym podľa mnohých starších kaplniek v obci sa nachádza socha Panny Márie s orlom v korune, ktorého Mária túli na prsiach rukami zloženými k modlitbe.

Je to skôr socha vzorovaná na postave Panny Márie Fatimskej ako Lichenskej, ktorej nevidno ruky.

Na zakladateľskej tabuli odkaz: **MATKA LICHEŇSKÁ BLOHOSLAV NÁM** a nižšie **A.D. 1996**.

Nad sochou zaujímavá plechová strieška.

20. Chrystus Frasobliwy – Łyczanka

W rozwidleniu wyniosłego drzewa widzimy drewnianą kapliczkę szafkową. We wnętrzu, za szybką polichromowana figurka Chrystusa Frasobliwego. Pod zadaszeniem płaskorzeźbione wici roślinne – góralskie w typie – i medalion z głową otoczoną rozwianymi włosami – trzeba mieć nadzieję, że to Matka Boża.

20. Trpiaci Kristus – Łyczanka

V rozvetvení nádehrného stromu vidíme drevenú srkinkovú kaplnku. Vo vnútri, za polychrómovaným sklom socha trpiaceho Ježiša. Pod strieškou basreliéfové rastlinné prúty – typom horalské – a medailón s hlavou obklopenou rozvianými vlasmi – treba dúfať, že je to Panná Mária.

21. Św. Jan Nepomucen – Siepraw, Wieś I

W Sieprawiu, w przysiółku Wieś I znajduje się figura ciekawa ze względu na różnice warsztatowe widoczne w wykonaniu rzeźb. Na dość wysokim, czworokątnym postumencie, wprawdzie dwupiętrowym, ale bez płaskorzeźb po bokach umieszczony jest św. Jan Nepomucen. Rzeźba eklektycznie poprawna. Poniżej, w niszy św. Katarzyna Aleksandryjska. Płaskorzeźba jest mocno zniszczona. Dość prymitywnie wykonana.

Wskazywałoby to na dosyć częsty przypadek, mianowicie figurę główną wykonał jakiś rzemieślnik-artysta, a cokolwiek „mniej ważną” płaskorzeźbą wykonał jego uczeń lub miejscowy kamieniarz.

Poniżej w fantazyjnej ramie napis fundacyjny: **Fondator Jan Cygan i Katarzyna żona 1889.**

21. Sv. Ján Nepomucký – Siepraw, Wieś I

V Sieprawiu, v osade Wieś I, sa nachádza socha zaujímavá vzhľadom na remeselnícke rozdiely pri vykonávaní sochy. Na dosť vysokom, štvoruholníkovom podstavci, dvojposchodovom, ale bez basreliéfov po bokoch je umiestnený sv. Ján Nepomucký. Socha eklekticky správna. Nižšie, vo výklenku sv. Katarína Alexandrijská. Basreliéf je veľmi zničený. Veľmi primitívne vykonanie.

Poukazovalo by to na príliš častý prípad, a to, že hlavnú sochu vytvoril nejaký remeselník-umelec a vrchol „s menej dôležitým” basreliéfom vytvoril jeho žiak alebo miestny kamenár.

Nižšie, v zaujímavom ráme zakladateľský nápis: **Zakladateľ Jan Cygan a Katarzyna manželka 1889.**

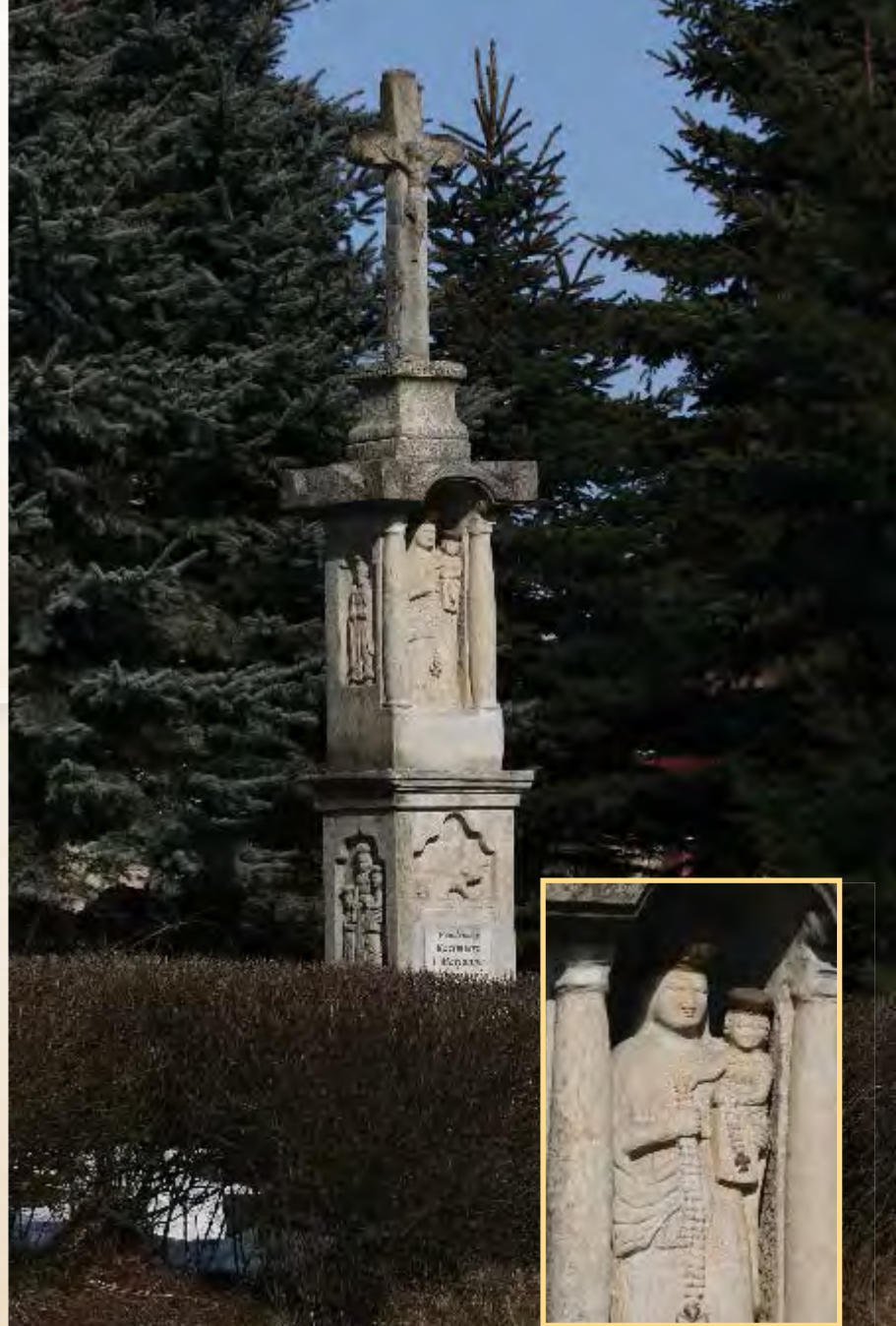

22. Krzyż – Siepraw, Wieś I

W Sieprawiu w przysiółku Wieś I znajduje się figura przydrożna z krzyżem na szczycie. Pod nim we wnęce pełna rzeźba Matki Boskiej Różańcowej. Pызata, lekko zadumana twarz. Maryja i Dzieciątko w koronach. Ślady polichromii. Obok dwie kolumnienki. Niżej Trzeci Upadek Chrystusa. Na częściowo zniszczonej tablicy fundacyjnej napis, z którego da się odczytać tylko: **Kazimierz i Maryanna Baranowie**. Na podstawie innych tego typu napisów można sądzić, że dalej była prośba o modlitwę i zapewne data ufundowania tej figury. U dołu na cokole kapliczki napis: **Pod twoją obronę**. Charakter rzeźb wskazuje na początek drugiej połowy XIX w. i ludowego artystę. Na drugim piętrze po lewej, św. Kazimierz. Podpisany. Trzyma krzyż i otwartą księgę. Na głowie korona. Nacięcia na szacie pod płaszczem sugerują bogactwo stroju. Pod nim, na pierwszym piętrze św. Anna,

22. Kríž – Siepraw, Wieś I

V Sieprawiu v osade Wieś I sa pri ceste nachádza socha s krížom na vrchu. Pod ňou vo výklenku celá socha Ružencovej Panny Márie. Bacuľatá, jemne zamyslená tvár. Mária a Dieťaťko s korunou. Stopy polychrómovania. Vedľa dva stĺpiky. Nižšie tretí pád Ježiša. Na čiastočne zničenej zakladateľskej tabuli nápis, z ktorého je možné prečítať iba: **Kazimierz a Maryanna Baranowí**. Na základe iných nápisov tohto typu je možné usúdiť, že sa ďalej nachádzala prosba o modlitbu a určite aj dátum založenia tejto sochy. Dole na podstavci kaplnky je nápis: **Pod tvoju ochranu**. Charakter sôch poukazuje na začiatok druhej polovice XIX. st. a ľudového umelca. Na druhom poschodí vľavo, sv. Kazimír. Podpísaný. Drží kríž a otvorenú knihu. Na hlave koruna. Výrezy na šatách pod plášťom zobrazujú bohatý odev. Pod ním, na prvom poschodí sv. Anna, podľa podpisu. Je to zobrazenie známe

jak głosi podpis. Jest to przedstawienie znane pod nazwą **św. Anna Samotrzeć** czyli św. Anna z Matką Boską i Jezusem. Tutaj przedstawiona jako niewiasta z jednym dzieckiem na ręku (Jezus) i drugim stojącym obok (Maryja). Wszyscy troje mają na głowach korony. Na drugim piętrze po prawej św. Maria, jak głosi częściowo zatarty podpis. Jest to niewiasta z kulą i lilią w dłoniach. Poniżej św. Michał Archanioł. Ludowy artysta przedstawił go z księgą i trąbą w sposób tak nieporadny – trąba znajduje się przy uchu św. Michała – że powoduje to niezamierzony efekt komiczny. Wygląda jakby święty Archanioł nasłuchiwał a nie trąbił. Przedstawienie tego Archanioła z takimi atrybutami symbolizuje wezwanie na Sąd Ostateczny.

pod názvom **sv. Anna Samotretia** čite sv. Anna s Pannou Máriou a Ježišom. Je tu zobrazená ako nevesta s jedným dieťaťom na rukách (Ježiš) a druhým stojacim vedľa (Mária). Všetci traja majú na hlavách korony. Na druhom poschodí vpravo sv. Mária, podľa čiastočne zamazaného podpisu. Je to nevesta s guľou a ľaliou v dlaniach. Nižšie sv. Michal Archaniel. Ľudový umelec ho zobrazil s knihou a trúbkou takým bezradným spôsobom – trúbka sa nachádza pri uchu sv. Michala – vytvoril sa tým nepredpokladaný komický efekt. Vyzerá to tak, ako keby Archaniel počúval, namiesto toho aby trúbil. Zobrazenie tohto Archaniela s takými atribútmi symbolizuje volanie na Posledný súd

23. Św. Florian – Siepraw, Wieś I

W przysiółku zwanym Wieś I znajduje się figura św. Floriana na dwupiętrowym postumencie. Rzeźba umieszczona jest na dwuspadowym daszku. Poniżej, w półkolistym zwieńczonej wnęce za szybką polichromowana, pełna figura Matki Boskiej Różańcowej. Bardzo typowa dla okolicy. Niżej, równie typowy Trzeci Upadek Chrystusa. Na tablicy fundacyjnej napis: **Jan i Katarzyna Sudrowie Fondatorowie Roku P. 1871**. Po lewej na drugim piętrze Trójca Święta. Niżej św. Jan Nepomucen. Po prawej na drugim piętrze św. Barbara. Pod nią św. Katarzyna Aleksandryjska.

Rzeźby dość jednorodnie stylowo wskazują na kształconego rzemieślnika.

23. Sv. Florián – Siepraw, Wieś I

V osade nazývanej Wieś I sa nachádza socha sv. Floriána na dvojposchodovom podstavci. Socha je umiestnená na dvojspádovej strieške. Nižšie, vo výklenku v tvare polkruhu je za sklom polychrómovaná, celá socha Ružencovej Panny Márie. Veľmi typická pre okolie. Nižšie, taktiež typická tretí pád Ježiša. Na tabuli zakladateľov je nápis: **Ján a Katarzyna Sudroví Zakladatelia Roku P. 1871**. Vľavo na druhom poschodí Svätá Trojica. Nižšie sv. Ján Nepomucký. Vpravo na druhom poschodí sv. Barbara. Pod ňou sv. Katarína Alexandrijská.

Sochy vo veľmi podobnom štýle vypovedajú o vzdelanom remeselníkovi.

24. Krzyż (?) – Siepraw

W Sieprawiu, na cmentarzu znajduje się ciekawa figura. Na niskim czworokątnym cokole stoi wysoka kolumna zwieńczona profilowanym kapitelem. Na nim, zwieńczony bogato profilowanym gzymsem, graniasty słup. Na jego bokach bardzo mocno zniszczone, płaskorzeźby przedstawiające jakies skrzydlate postacie. Na samej górze resztki jakiejś kamiennej rzeźby. Najprawdopodobniej – sądząc po bardzo podobnej figurze z Zakliczyna (opodal kościoła) – była to podstawa metalowego krzyża.

Na tablicy fundacyjnej częściowo zatarty napis: **W r[oku] ... 12(?) Dnia 12 L[isto]pada Bogu na chwałę tę figurę postawił Marcin Oramus.**

24. Kríž (?) – Siepraw

V Sieprawiu, na cintoríne sa nachádza zaujímavá socha. Na nízkom štvoruholníkovom podstavci stojí vysoký stĺp ukončený profilovanou hlavicou stĺpa. Na ňom, ukončený bohato profilovanou rímsou, hranatý stĺp. Na jeho bokoch veľmi zničené basreliefy zobrazujúce akési postavy s krídlami. Celkom hore zvyšky akejsi kamennej sochy. Pravdepodobne – súdiac podľa podobnej sochy v Zakliczyne (neďaleko kostola) – to bol základ kovového kríža.

Na zakladateľskej tabuli čiastočne zamazaný odkaz: **V r[oku] ... 12(?) Dňa 12 N[ove]mbra ku chvále Bohu túto sochu postavil Martin Oramus.**

25. Pomnik nieznanego żołnierza – Siepraw

W Sieprawiu, na cmentarzu znajduje się pomnik poległych w I Wojnie Światowej. Na czworobocznej kolumnie paskorzębiony krzyż. U jego stóp orzeł na tle sztandarów trzymający w szponach ryngraf z literami RP. Orzeł był najprawdopodobniej w koronie, która uległa zniszczeniu – możliwe też, że została specjalnie zatarta w niesprzyjających czasach.

Na tablicy fundacyjnej napis: **1914-1918 W PAMIĘĆ BRACIOM POLEGŁYM** i nieco niżej: **ODNOWIONO 1992**.

25. Pomník neznámeho vojaka – Siepraw

Na cintoríne v Siepravi sa nachádza pomník padlých v I. svetovej vojne. Na štvorbočnom stĺpe basreliefový kríž. Dole na pozadí zástavy orol, ktorý v pazúroch drží ringkragen s písmenami RP. Orol sa pravdepodobne nachádzal v korune, ktorá sa zničila – existuje tiež možnosť, že bola špeciálne zamazaná v nepriaznivých časoch.

Na zakladateľskej tabuli odkaz: **1914-1918 PAMIATKA ZOSNULÝM BRATOM** a trochu nižšie: **OBNOVENÉ 1992**.

26. Matka Boska Niepokalanie Poczęta – Siepraw

W przysiółku Łysa Góra II, na dosyć starym, bo z 1889 roku, postumencie znajduje się figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Jest to Matka Boska Niepokalanie Poczęta, tak zwana Królowa Nieba i Ziemi.

Samej rzeźby nie będę omawiał, gdyż jest to rzeźba ceramiczna, pochodząca najprawdopodobniej z pierwszej połowy XX w.

Na cokole, zwieńczonym dwuspadowym daszkiem z dwiema skrzydlatymi główkami, znajduje się tablica z prośbą do Matki Boskiej. **Królowa serca Jezusowego módl się za nami.** Pod napisem widoczne są wyryte dwie stylizowane lilie. Poniżej, we wnęce widnieje płaskorzeźba Serca Pana Jezusa. Niżej druga prośba: **Jezu cichy i pokornego serca spraw to abyśmy cię coraz więcej kochali. Największą cześć i chwałę Panu Bogu wystawiali.** Wreszcie najniżej znajduje się napis fundacyjny. Można odczytać tylko te słowa: **Tę figurę Józef Kucia ... westchnienie do Boga.**

26. Nepoškvrnene počatá Panna Mária – Siepraw

V osade Łysa Góra II, na dosť starom podstavci z roku 1889 sa nachádza socha Panny Márie s dieťaťom. Je to Nepoškvrnene počatá Panna Mária, takzvaná Kráľovná Neba a Zeme.

Samotnú sochu nebudem opisovať, pretože je to keramická socha pochádzajúca pravdepodobne z prvej polovice XX. st.

Na vrchole, ukončenom dvojspádovou strieškou s dvoma krídlatými hlávkami, sa nachádza tabuľka s prosbou k Panne Márii. **Kráľovná srdca Ježišovho modlí sa za nás.** Pod nápisom sú viditeľne vyryté dve štýlizované ľalie. Nižšie, vo výklenku je viditeľný basreliéf srdca Ježiša Krista. Nižšie druhá prosba: **Ježišu tichý a pokorného srdca sprav, aby sme Ťa ešte viac milovali. Najväčšiu úctu a chválu Pánu Bohu preukazovali.** A celkom dole sa nachádza zakladateľský nápis. Prečítať sa dajú iba slová: **Túto sochu Józef Kucia ... povzdych k Bohu.**

27. Krzyż – Siepraw, Łysa Góra II

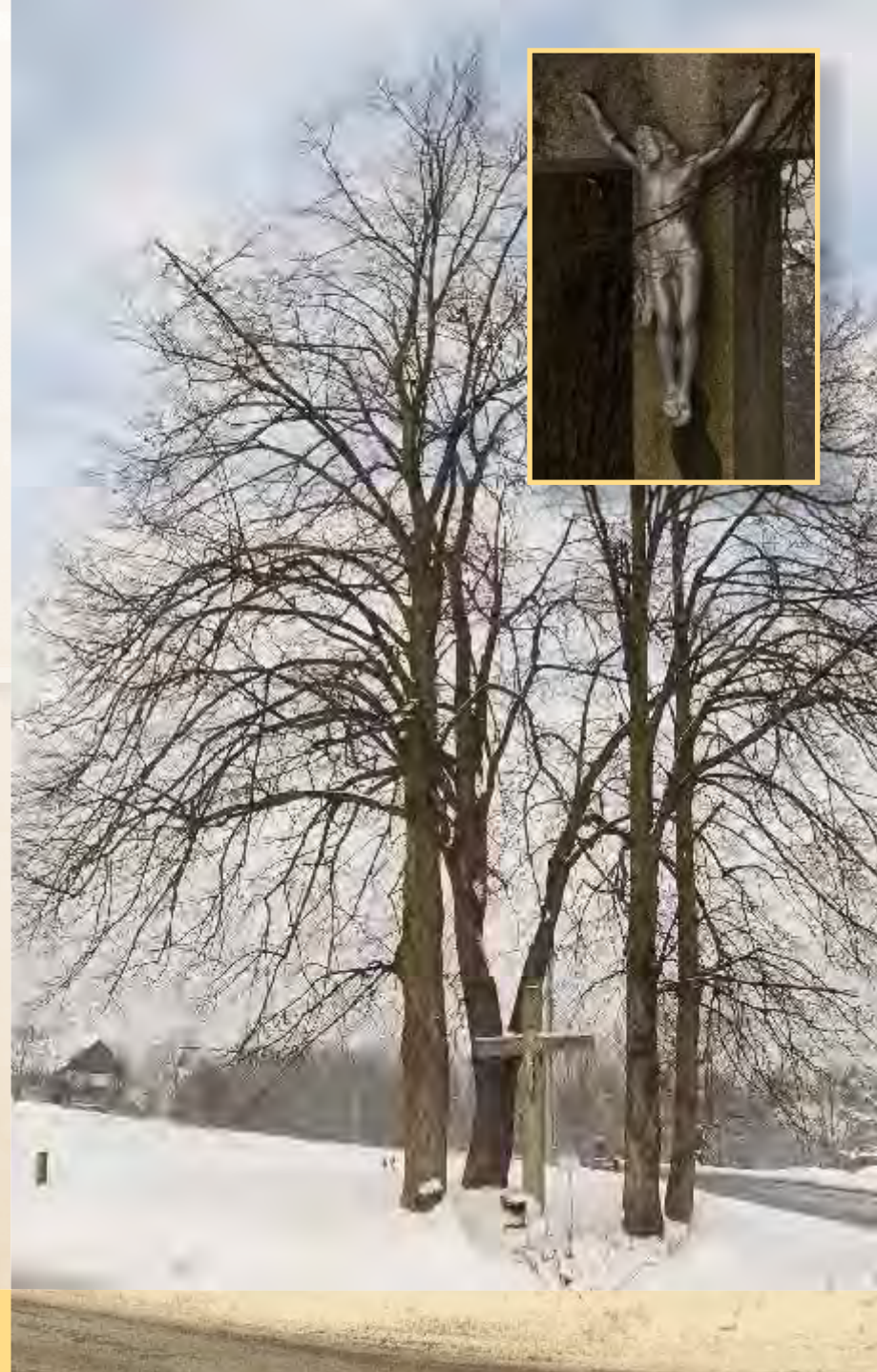
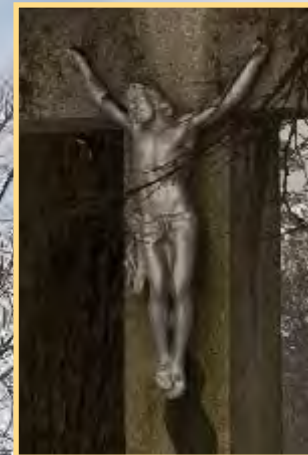
W Sieprawiu, w przysiółku Łysa Góra II, otoczony czterema osłaniającymi go lipami stoi prosty betonowy krzyż z metalowym odlewem Ukrzyżowanego.

Figura stoi nieopodal skrzyżowania jakby zachęcając udających się w drogę do pamiętania o przesłaniu z krzyża.

27. Kríž – Siepraw, Łysa Góra II

V Sieprawiu, v osade Łysa Góra II, stojí betónový kríž s kovovým odliatkom Ukrížovaného, ktorý je obklopený štyrmi lipami, poskytujúcimi mu ochranu.

Socha stojí neďaleko križovatky tak ako keby nabádala ľudí vyberajúcich sa na cestu, aby pamätali o posolstve kríža.

28. Najświętsze Serce Pana Jezusa – Siepraw

W Sieprawiu, opodal stacji benzynowej, na skrzyżowaniu znajduje się figura Najświętszego Serca Pana Jezusa. Jest to rzeźba przedstawiająca Pana Jezusa wskazującego na swoje serce. Poniżej krótka inskrypcja: **NAJŚWIĘTSZE SERCE JEZUSA JEST ŹRUDŁEM ŻYCIA I ŚWIĘTOŚCI.** (Jak widać dzieci uczące się dopiero pisać nie powinny się za bardzo zbliżać do tego napisu). Poniżej za szybką, w półkuliście zwieńczonej wnące Matka Boska Niepokalanie Poczęta. Na lewej stronie postumentu św. Józef a na prawej mniejsza figurka Matki Bożej. Pod nią mocno zatarty napis, prawdopodobnie Antoni.

28. Najsvätejšie srdce Ježiša Krista – Siepraw

V Sieprawe, neďaleko benzínovej pumpy, sa na križovatke nachádza socha Najsvätejšieho srdca pána Ježiša. Je to socha zobrazujúca pána Ježiša ukazujúceho na svoje srdce. Nižšie krátka inskripcia: **NAJSVÄTEJŠIE SRDCE JEŽIŠA JE PRAMEŇOM ŽIVOTA A SVÄTOSTI.** (Tak ako vidno deti, ktoré sa ešte len učia písať, by sa k tomuto odkazu nemali približovať.) Nižšie za sklom, v polkruhovito ozdobenom výklenku Nepoškrvnene počatá Panna Mária. Na ľavej strane základu sv. Jozef a na pravej menšia figurka Panny Márie. Pod ňou veľmi zamazaný odkaz, pravdepodobne Anton.

29. Św. Franciszek – Siepraw

W Sieprawiu znajduje się figura św. Franciszka z Asyżu. Jest to rzeźba przedstawiająca Świętego w habitie trzymającego małego błogosławiącego Jezusa na ręku. Poniżej w półkolistej wnęcie, za szybką Chrystus Frasobliwy. Zadumany Pan Jezus podpierający lewą ręką ukoronowaną cierniem głowę wskazujący na swoje serce. Po jednej stronie znajdziemy figurkę Matki Boskiej a po drugiej Najświętszego Serca Pana Jezusa. Niżej krótka inskrypcja: **O MÓJ JEZU MIŁOSIĘRDZIA.**

Ustawiona na skrzyżowaniu dróg w intencji zapobieżenia częstym w tym miejscu wypadkom samochodowym.

Ufundował tę kapliczkę w 1950 roku Aleksander Król.

29. Sv. František – Siepraw

V Sieprawiu sa nachádza socha sv. Františka s Asisi. Je to socha zobrazujúca svätca v habite držiaceho maličkého požehnaného Ježiša na rukách. Nižšie v polkruhovom výklenku, za sklom Trpiaci Kristus. Zamyslený Ježiš Kristus podpierajúci ľavou rukou hlavu s trňovou korunou poukazuje na svoje srdce. Na jednej strane nájdeme sošku Panny Márie a na druhej Najsvätejšieho srdca Ježiša Krista. Nižšie krátka inskripcia: **O MÓJ JEŽIŠ MILOSRDENSTVA.**

Umiestnená na križovatke ciest so zámerom predchádzania častým dopravným nehodám na tomto mieste.

Túto kaplnku v roku 1950 založil Alexander Król.

30. Bł. Aniela Salawa – Siepraw

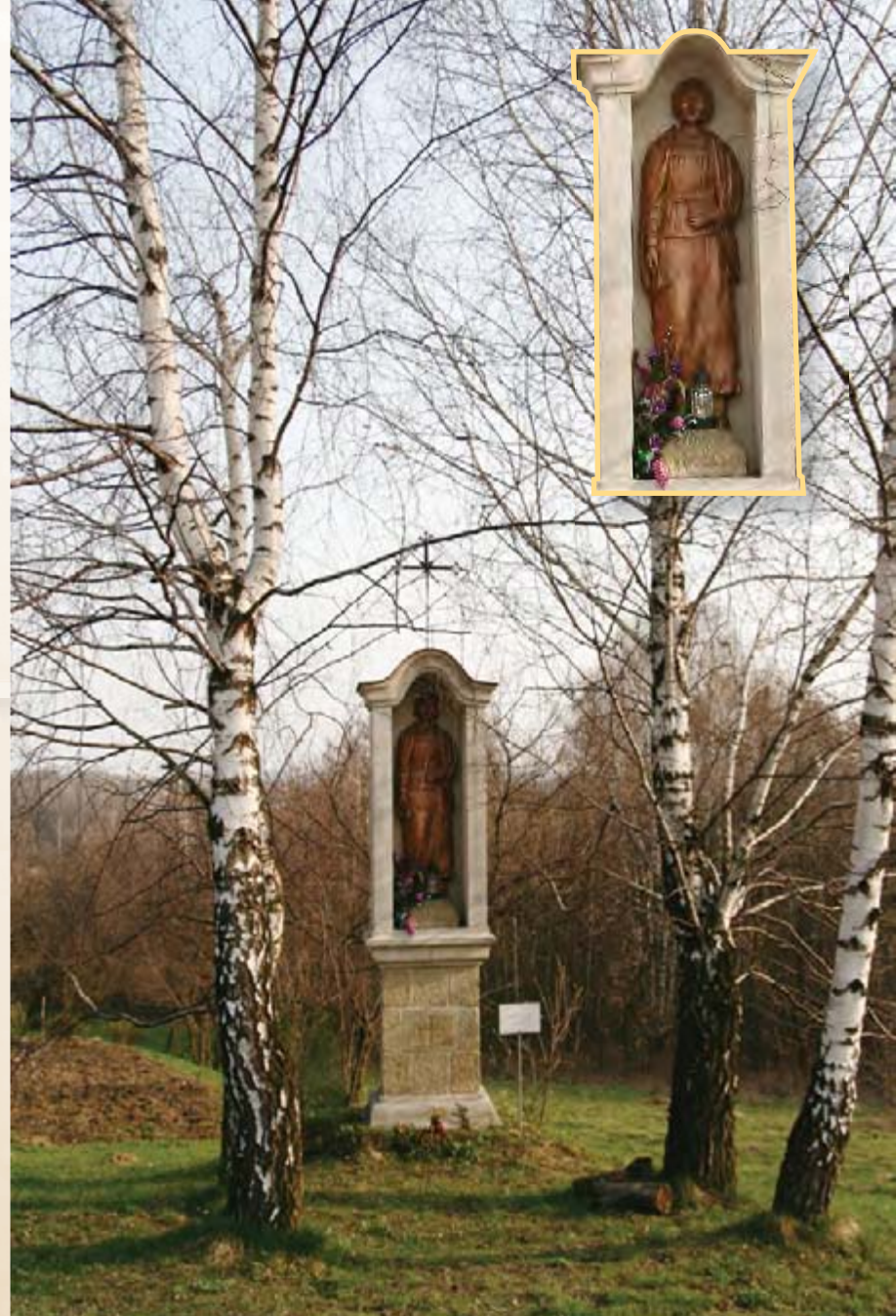
W Sieprawiu znajduje się figura bł. Anieli Salawy. We wnętrzu postumentu wzorowanego na innych sieprawskich kapliczkach znajduje się postać Błogosławionej pochodzącej z Sieprawia. Autorem rzeźby (z gipsu, ale pomalowanego tak by imitował brąz – imitacja skusiła złodzieja, i nadpiłował fragment) jest Jan Konarski. Poniżej na czworokątnym cokole wyryty krzyż. Z tyłu napis: „Wzniesiono w roku 2003 staraniem Stanisława Konarskiego”. Na szczycie figury umieszczono ciekawie zaprojektowany krzyż.

Powodem ufundowania tej figury była chęć podziękowania Bogu za liczne łaski.

30. Bl. Aniela Salawa – Siepraw

V Sieprawiu sa nachádza socha bl. Aniely Salawy. Vo výklenku podstavca pripomínajúceho iné siepravské kaplnky sa nachádza postava blahoslavenej pochádzajúcej z Sieprawia. Autorom sochy (zo sádry, ale pomalovanej tak aby imitovala bronz – imitácia zvedla zlodēja, ktorý nadplítil jej časť) je Ján Konarsky. Nižšie na štvoruholníkovom podstavci vyrytý kríž. Zo zadu nápis: „Postavené v roku 2003 snahou Stanislava Konarského“. Na vrchole figúry je umiestnený zaujímavo navrhnutý kríž.

Dôvodom na založenie tejto sochy bola chuť poďakovať sa Bohu za mnoho milosti.

31. Matka Boska Saletyńska – Siepraw

Kapliczka z przedstawieniem Maryi z La Salette. Na dwukondygnacyjnym postumencie murowanym z łamanego kamienia pod drewnianym daszkiem wspartym na czterech ceglanych słupach umieszczono figurę płaczącej niewiasty. Jest to tak zwana Matka Boska Saletyńska. Matka Boża opiera łokcie na kolanach, głowę ma pochyloną, twarz ukrytą w dłoniach. Jej postać wyraża smutek i cierpienie.

Według Jana Pawła II objawienie z La Salette ukazuje nieustanną modlitwę Maryi oraz Jej współczucie dla świata, jest orędzim nadziei. Zaprasza, abyśmy stali się twórcami pokoju i pojednania pośród ludzi i pomiędzy narodami.

Kapliczka od strony drogi przedstawia Matkę Boską z La Salette, kiedy jednak zejdziemy po schodkach na podwórko pobliskiego domu, zobaczymy otoczoną różami figurkę Matki Bożej

31. Panna Mária Salatínska – Siepraw

Kaplnka so zobrazenou Máriou z La Salette. Na dvojúrovňovom murovanom podstavci z lámáného kameňa, pod drevenou strieškou podopretou štyrmi tehlovými stĺpmi sa nachádza socha plačúcej nevesty. Je to takzvaná Panna Mária Salatínska. Panna Mária opiera lakte na kolenách, hlavu má nachýlenú, tvár ukrytú v dlaniach. Jej postava vyjadruje smútok a utrpenie.

Podľa Jána Pavla II. zjavenie z La Salette zobrazuje nekončiacu sa modlitbu Márie, ako aj jej súcit pre svet, jej orodovanie za nádej. Pozýva, aby sme sa stali tvoritelia mieru a zmierenia medzi ľuďmi a medzi národmi.

Kaplnka zo strany cesty zobrazuje Pannu Máriu z La Salette, ak však zídeme po schodíčkoch na dvor blízkeho domu, uvidíme sošku Panny Márie obklopenú ružami a s erbom Poľska nachádzajúcom sa v dlaniach prekrížených na prsich. Vyššie, pod

z Godłem Polski w skrzyżowanych na piersi dłoniach. Wyżej, pod samym daszkiem kapliczki, umieszczono figurkę św. Franciszka z Dzieciątkiem Jezus na ręku.

Kapliczka ufundowana przez rodzinę Sudrów w 2001, w podziękowaniu za liczne okazane łaski.

strieškou kaplnky, je umiestnená soška sv. Františka s dieťaťom Ježiša na rukách.

Kaplnku založila rodina Sudrových v 2001, ako poďakovane za obrovskú preukázanú priazeň.

32. Matka Boska Częstochowska – Siepraw, Łysa Góra I

W Sieprawiu, w przysiółku Łysa Góra I na ściętym pniu drzewa przykrytym dwuspadowym drewnianym daszkiem zawieszono kapliczkę-szafkę. W niej za szybką obrazek Matki Boskiej Częstochowskiej. Na froncie, nad szybką monogram Maryi. Wzniesiono tę kapliczkę po II wojnie światowej w intencji powrotu z Austrii kuzynów Pyrka i Matogi. Wykonał ją miejscowy malarz samouk pan Pyrek.

32. Matka Božia Częstochowska – Siepraw, Łysa Góra I

V Sieprawiu, v osade Łysa Góra I na odrezanom pni stromu prikrytom dvojspádovou drevenou strieškou je zavesená kaplnka – skrinka. V nej za sklom obrázok Matky Božej Częstochowskej. Vpredu, nad sklom, monogram Márie. Táto kaplnka bola postavená po II. svetovej vojne so zámerom, aby sa z Rakúska vrátili bratrance Pyrek a Matoga. Vytvoril ju miestny maliar samouk pán Pyrek.

33. Chrystus Nazareński – Siepraw, Łysa Góra II

W Sieprawiu, w przysiółku Łysa Góra II, niedaleko skrzyżowania dróg do Świątnik i Krakowa, znajduje się jedna ze starszych figur w gminie i dość rozległej okolicy. Ozdobny blaszany daszek na czterech metalowych prętach nakrywa rzeźbę przedstawiającą Pana Jezusa. Jest to tak zwany Chrystus Nazareński czyli przed ukrzyżowaniem. W koronie cierniowej, na piersiach złożone ręce przewiązane w przegubach grubym sznurem. Sznur ten poniżej ozdobnie zawiązany i zapętlony zwisa do samych stóp. Na szyi wisi pektorał z krzyżykiem. Prawa noga lekko ugięta i wysunięta do przodu. Stopy bosc wystają spod szaty. Suknia raczej ubogo fałdowana. Całość dość proporcjonalna i poprawna rzeźbiarsko zdradza kształconego artystę. Tył figury jest opracowany, co nie tak często spotykamy wśród sieprawskich kapliczek. Również w pasie postać przewiązana jest sznurem. Figura umieszczona

33. Ježiš Nazaretský – Siepraw, Łysa Góra II

V Sieprawiu, v osade Łysa Góra II, neďaleko križovatky ciest do Świątnik a Krakova, sa nachádza jedna zo starších sôch v obci a dosť rozľahlom okolí. Zdobená plechová strieška na štyroch kovových prútoch zakrýva sochu zobrazujúcu Ježiša. Je to tzv. Ježiš Nazaretský čiže pred ukrižovaním. S trňovou korunou, ruky preložené na prsiach sú previazané v zápästiach hrubou šnúrou. Táto šnúra je nižšie ozdobne zaviazaná a zauzlená visí až k samým chodidlám. Na krku visí pektorál s krížikom. Pravá noha jemne ohnutá a vysunutá dopredu. Bosé chodidlá sú viditeľné spod šiat. Šaty skôr s biednymi záhybmi. Celok je dosť proporcionálny a náležité sochárstvo poukazuje na vzdelaného umelca. Socha je zo zadu opracovaná, čo sa až tak často nestretáva medzi sieprawskými kaplnkami. V páse je táto postava taktiež previazaná šnúrou. Socha umiestnená na zdobenom, profilovanom, nízkom

na ozdobnym, profilowanym, niskim postumencie. Z tej jakby bazy wystaje mała, metalowa latarenka. Niżej profilowany gzyms wieńczący główny postument. Po bokach symetryczne woluty i żłobkowania. Całość znajduje się na bogato profilowanym cokole i dwustopniowym fundamencie. Na tablicy fundacyjnej napis: **R. P. 1792 Dnia 19 Lip, Fun: tey Figury Wawrzeniec PIRDEK ——— Przeniesiona Taj Figura 1832 Roku 19 Dnia maja Fonda tor Jakob**

— są jeszcze trzy linijki, ale nieczytelne. Rzeźba zachowana w dobrym stanie. Ślady polichromii (nieoryginalnej) na włosach. Postument mocno zniszczony.

podstavci. Z tohto základu ako keby odstával malý, kovový lampášik. Nižšie profilovaná rímsa končiaca hlavný podstavec. Po bokoch symetrické volúty a drážkovanie. Celok sa nachádza na bohato profilovanom podstavci a dvojstupňovom základe. Na zakladateľskej tabuli nápis: **R. P. 1792 Dňa 19 Júl Fun: tey Sochy Wawrzeniec PIRDEK ——— Prenesená Taj Socha 1832 Roku 19 Dňa mája Zakla datel Jakob**

— sú ešte tri riadky, ale nečitateľné. Socha sa zachovala v dobrom stave. Stopy polychrómovania (neoriginálneho) na vlasoch. Podstavec veľmi zničený.

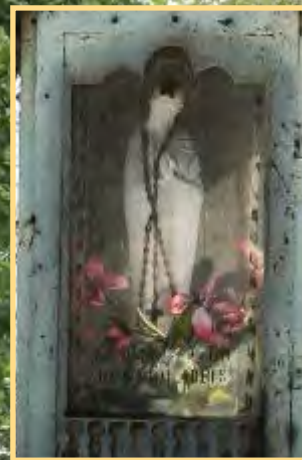

34. Matka Boska Różańcowa – Siepraw

W Sieprawiu, nieopodal „Marcinka” znajduje się bardzo interesująca figura. Choć z daleka wygląda dosyć niepozornie należy koniecznie podejść i oglądnąć ją z bliska. Na szczycie dwuczłonowego postumentu znajduje się „szafka-domek” z figurką Matki Boskiej Różańcowej (wzorowanej na Fatimskiej). Cały postument pokryty jest trudnymi do odcyfrowania napisami. Na frontowej ścianie udało się odczytać: od góry – **U drzwi twoich stoje Panie kłaniam się tobie samemu radz miłościw mnie grzeszemu Jezu muj kohany.** Po lewej – **Ojce muj jeżeli można nieh ten kielih odejdzie ode mnie Wielki Post.** Po prawej – **Ojce Pomniń na mą duszę jak pujdziesz do Kr- Niebieskiego Alleluja.** Poniżej, w płytkiej wnęcie zwieńczonej półkuliście można ujrzeć symbol Alfę i Omegi i nieco niżej napis – **Był początek, będzie koniec.**

34. Ružencová Panna Mária – Siepraw

V Sieprawe, neďaleko „Marcinka” sa nachádza veľmi zaujímavá socha. Hoci z ďaleka vyzerá dosť nepozorne, oplatí sa prísť bližšie a poobzerať si ju zblízka. Na vrchole dvojčleného základu sa nachádza „skrinka-domček” so soškou Ružencovej Panny Márie (inšpirovanej podľa Fatimskej). Celý základ je popísaný ťažko čitateľnými odkazmi. Na prednej strane sa podarilo prečítať: zhora – **Pri dverách tvojich stojím Pane klaniam sa tebe samému buď milostivý mne hriešnemu Ježišu môj milovaný.** Na ľavo – **Otče môj ak je to možné nech ten kalich odo mňa odíde Veľký pôst.** V pravo – **Otče pamätaj na moju dušu keď pôjdeš do Kr- Nebeského Alleluja.** Nižšie, v plochom výklenku polkruhovito ozdobenom je viditeľný symbol alfy a omegy a trochu nižšie odkaz – **Bol začiatok, bude koniec.**

Na lewej ścianie kapliczki udało się odcyfrować – **Kraków Dębni.**

Na prawej ścianie – **Ten kościół w Sieprawiu spalił się za s.p. k-s. p-r.ta Jana Przytockiego R.P. 1968. 10. 8. o godz – 22 wieczur.**

Poniżej na jakby gzymsiku – **Juzef i Anna.**

Wewnątrz postumentu umieszczono, albo lepiej powie-
dzieć – jest – mały kościółek o powierzchni około ćwierć metra
kwadratowego! Maluteńki ołtarz z obrazem Matki Boskiej Często-
chowskiej i figurkami św. Piotra po lewej, a św. Pawła po prawej.
Powyżej obrazek św. Jerzego na koniu. Wnętrze tego kościółka
wykończony jest drewnem oraz posiada ławki jak w prawdzi-
wym kościele.

Na ľavej strane kaplnki sa podarilo prečítať – **Krakov Dębni.**

Na pravej strane – **Tento kostol v Sierpawe zhorel s.p. k-s. p-r.ta Jána Przytockého R.P. 1968 10.8. o hod – 22 večer.**

Nižšie akoby na rímse – **Jozef a Anna.**

Vo vnútri podstavca sa nachádza, alebo lepšie povedané –
je – malý kostolík s povrchom cca štvrt metra kubického! Maličký
oltár s obrazom Panny Márie Częstochowskej a soškami sv. Petra
vľavo a sv. Pavla vpravo. Vyššie obrázok sv. Juraja na koni. Vnútro
tohto kostolíka je ukončené drewnem a nachádzajú sa v ňom tak-
tiež lavice ako v skutočnom kostole.

35. Pieta – Siepraw

Na jednym z najwyższych wzniesień Sieprawia, dość niedaleko granicy z Zawadą, znajduje się ciekawa figura. Jest to jedyne przedstawienie Piety w gminie. Wyprostowany Chrystus z ugiętymi nogami spoczywa na kolanach Matki, która lekko podtrzymuje Mu prawą ręką głowę. Jest to zresztą najbardziej popularny ikonograficznie typ na terenie dawnego powiatu myślenickiego.

Na dwuszkodkowej bazie znajduje się postument. Na froncie, w półkuliście zwieńczonej wnęce, w ozdobnym obramieniu przedstawienie Serca Jezusowego. Jest to Chrystus przedstawiony frontalnie, odziany w długą szatę wskazujący jedną ręką na swoje gorejące serce. – Być może, płaskorzeźba ta została dodana przy odnawianiu, gdyż, choć kult Serca Jezusowego rozpoczął się jeszcze w XVII wieku za sprawą francuskiej zakonnicy, św. Małgorzaty Marii Alacoque (ur. 1647, zm. 1690), to jednak taki

35. Pieta – Siepraw

Na jednom z najdôležitejších vyvýšenín Sieprawia, neďaleho hranice so Zawadou, sa nachádza zaujímavá socha. Je to jediné zobrazenie piety v obci. Vyrovnaný Ježiš s ohnutými nohami odpočívá na kolenách Matky, ktorá mu jemne pravou rukou pridržiava hlavu. Je to ikonograficky najpopulárnejší typ na území pradávneho myślenického kraja.

Na dvojposchodovom základe sa nachádza podstavec. Spredu, v polkruhovom výklenku, ozdobenom orámovaním je zobrazené Ježišovo srdce. Je to Ježiš zobrazený spredu, odetý do dlhých šiat, ukazujúci jednou rukou na svoje horiace srdce. – Je možné, že tento basreliéf bol dodaný pri obnove, pretože, hoci kult Ježišovho srdca sa začal ešte v XVII. st. vďaka francúzskej mniške sv. Margaréte Márii Alacouque (nar. 1647, zm. 1690), jednak spôsob akým bolo zobrazené sa rozšíroval až na konci

spół sposób przedstawiania upowszechnił się dopiero pod koniec wieku dziewiętnastego. – Po bokach woluty. Nad ozdobnym, profilowanym gzymsem z muszelką Matka Boska z ciałem Syna na kolanach. Rzeźba nakryta jest ozdobnym blaszanym daszkiem. Na tablicy fundacyjnej, która znajduje się na samym dole cokołu, tylko inicjały i daty. Na górze **P. F. 1904**, na dole **P. F. 1828**. Znaczy to, że jeden „P. F.” fundował tę figurę w 1828, a drugi odnowił w 1904 roku.

devätnásteho storočia. – Po bokoch volúty. Na zdobenej, profilovanej rímse s mušličkou Panna Mária s telom Syna na kolenách. Socha je prikrytý ozdobenou plechovou strieškou. Na zakladateľskej tabuli, ktorá sa nachádza dole na podstavci, iba iniciály a dátumy. Hore **P. F. 1904**, dole **P. F. 1828**. Znamená to, že jeden „P. F.” zakladal túto sochu v 1828 a druhý obnovil v roku 1904.

36. Krzyż – Siepraw, Wieś I

W Sieprawiu stoi figura z krzyżem na szczycie. Na krzyżu zawieszona jest metalowa postać Ukrzyżowanego. Poniżej, we wnęce znajdującej się w postumencie polichromowana figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem.

Kapliczka jest otoczona metalowym płotkiem

36. Kríž – Siepraw, Wieś I

V Sieprawiu stojí socha s krížom na vrchole. Na kríži je zavesená kovová postava Ukrižovaného. Nižšie, vo výklenku na podstavci sa nachádza polychrómovaná soška Panny Márie s dieťaťom.

Kaplnka je obklopená kovovým plôtkom.

37. Krzyż – Siepraw

W Sieprawiu u stóp wzniesienia na którym stoi kościół parafialny, i nieopodal „Marcinka” stoi prosty drewniany krzyż z żeliwnym niedużym krucyfiksem. Dookoła metalowe ogrodzenie.

37. Kríž – Siepraw

V Sieprawiu pri vyvýšenine, na ktorej sa nachádza farný kostol a neďaleko „Marcinka” stojí jednoduchý drevený kríž s malým liatinovým krucifixom. Okolo kovové oplotenie.

38. Kaplica – Siepraw

W Sieprawiu, nieopodal kościoła znajduje się murowana kapliczka. Nie wiadomo kto i kiedy ją postawił. Na wejściu we wnęce znajduje się polichromowana rzeźba św. Michała Archanioła.

Prawdopodobnie w trakcie renowacji zamieniono miecz temu dowódcy Wojsk Niebieskich na coś, co jest z pewnością trzonkiem pędzla – można to usprawiedliwić tym, że w Sieprawiu produkowane są właśnie różne utensylia malarskie, w tym właśnie pędzle osadzone na identycznych trzonkach.

38. Kaplnka – Siepraw

V Sieprawiu, neďaleko kostola sa nachádza murovaná kaplnka. Nevie sa kto ju postavil a kedy. Nad vchodom vo výklenku sa nachádza polychrómovaná socha sv. Michala Archanieľa.

Pravdepodobne počas opravy bol zmenený meč tohto veliteľa nebeskej armády na niečo, čo je s určitosťou rukoväťou štetca – dá sa to ospravedlniť tým, že v Sieprawiu sú vyrábané rôzne maliarske potreby, vrátane štetcov umiestňovaných na identických rukovätiach.

Kaplica – Siepraw
Kaplnka – Siepraw

39. Kapliczka – Siepraw

Kapliczka ta znajduje się w Sieprawiu, przy drodze do Kawęcin. Jest drewniana i posiada sygnaturkę o barokowych kształtach. W środku znajduje się grupa ciekawych figur stworzonych ręką ludowego artysty. Jest wśród nich interesująca rzeźba św. Floriana. Jest również Pieta i Trzeci Upadek Chrystusa i Frasobliwy. Zobaczymy również sporo obrazów. Między innymi św. Annę, Trójcę Świętą i św. Franciszka.

Warto podejść i zajrzeć do wnętrza.

39. Kaplnka – Siepraw

Táto kaplnka sa nachádza v Sieprave, pri ceste do Kawęcin. Je drevená a má sigantúru s barokovými tvarmi. V strede sa nachádza skupina zaujímavých sôch vytvorených rukou ľudového umelca. Medzi nimi sa nachádza zaujímavá socha sv. Floriána, ktorý je v tomto okolí obdarovávaný zvláštnou ctou. Nachádza sa tu taktiež Pieta a tretí pád Ježiša a trpiaci Ježiša. Nachádza sa tam taktiež mnoho obrazov. Okrem iného sv. Anny, Svätej Trojice a sv. Františka.

Oplatí sa prísť bližšie a obzrieť si vnútro cez liatinovú mriežku.

Trzeci Upadek Chrystusa
Ježíšov třetí pád

40. Matka Boska Niepokalanie Poczęta – Siepraw

We wnęce postumentu stojącego na przydrożnej skarpie znajduje się figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Postument w kształcie domku z blaszanym dachem. Na ścianie szczytowej krzyżyk.

Fundował tę kapliczkę Franciszek Wielgus, przez 60 lat organista sieprawski, figurkę Matki Bożej przyniosła z Częstochowy pani Eleonora Zięcina. Kapliczkę postawiono w latach 1984/85.

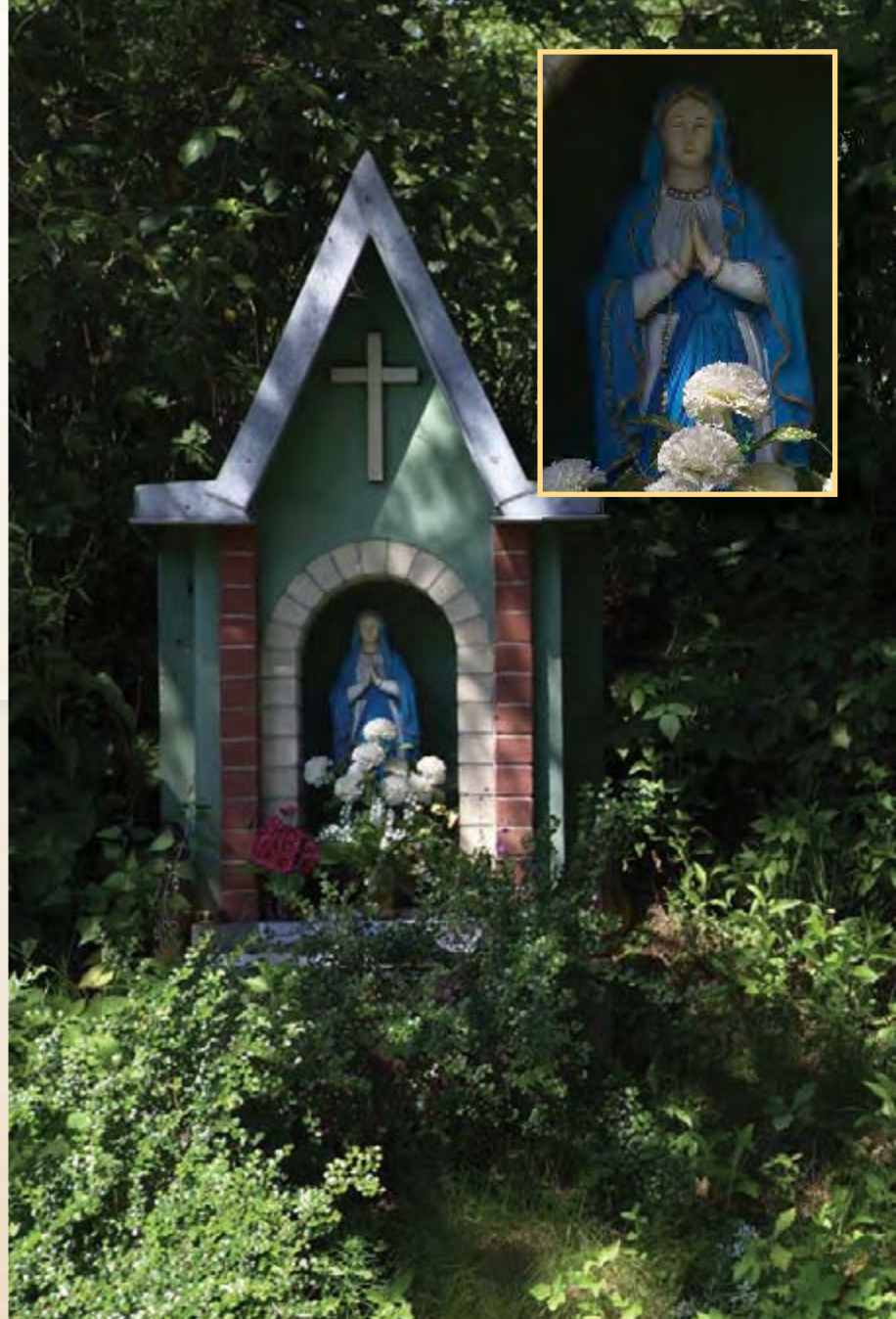
Dach nawiązuje do dachu nowego kościoła w Sieprawiu, pod nim schowano kartkę z informacją o dacie budowy i kartki żywnościowe z okresu PRL.

40. Nepoškvrnene počatá Panna Mária – Siepraw

Vo výklenku základu ležiaceho pri svahu pri ceste sa nachádza socha Nepoškvrnene počatej Panny Márie. Podstavec v tvare domčeka s plechovou strechou. Na hlavnej stene krížik.

Túto kaplnku zakladal Franciszek Wielgus, viac ako 60 rokov siepravský organista, sošku Panny Márie priniesla z Częstochowej pani Eleonora Zięcina. Kaplnka postavená v rokoch 1984/85.

Strecha nadväzuje na strechy nového kostola v Sieprawiu, pod ňou je ukrytý nápis s informáciou o dátume stavby a potravinové lístky z obdobia Poľskej ľudovej republiky.

41. Marcinek – Siepraw

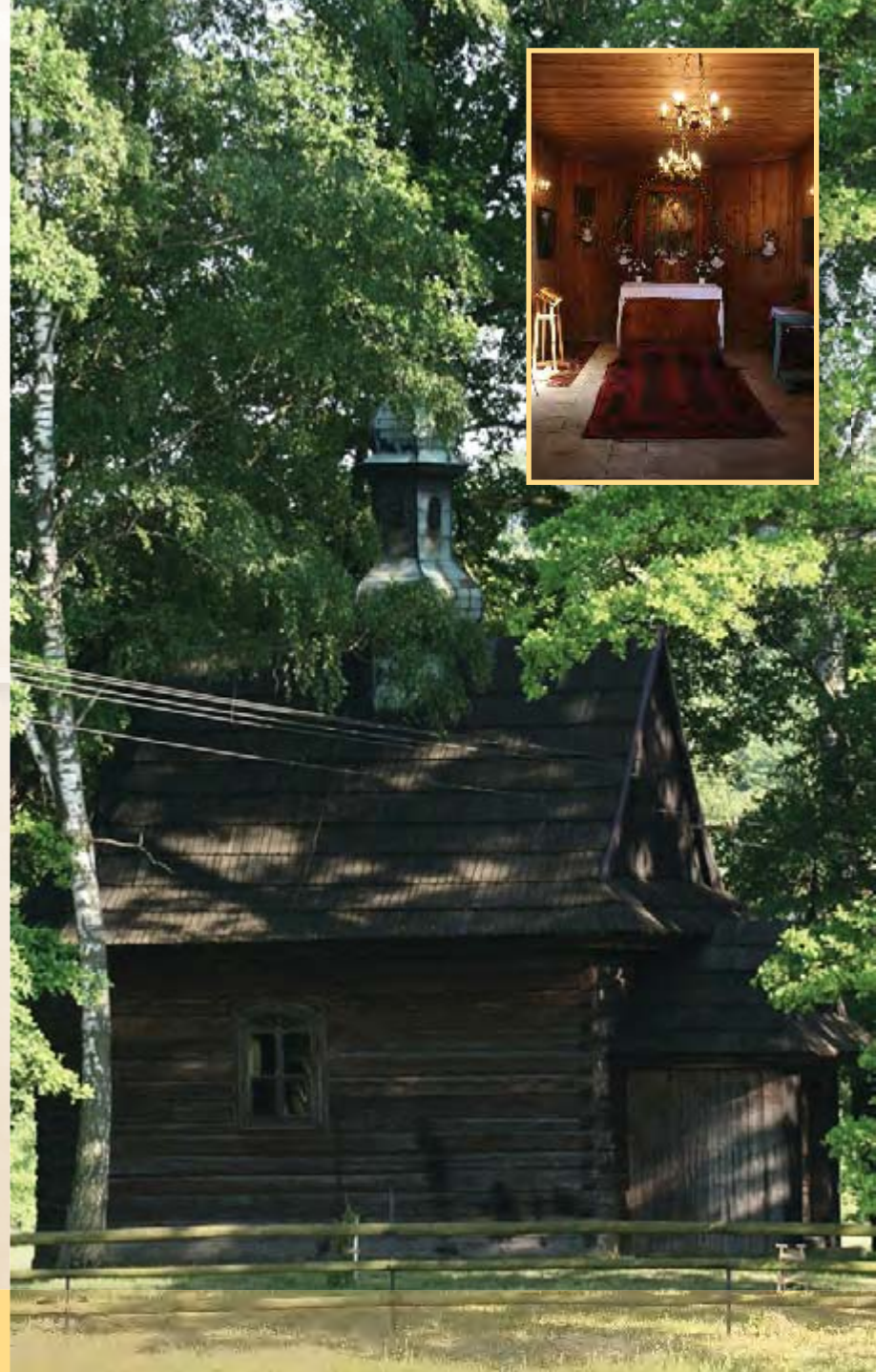
W Sieprawiu na dnie doliny, niedaleko rzeczek, otoczony drzewami, znajduje się niewielki drewniany kościółek pod wezwaniem św. Marcina z Tours. – W średniowieczu Święty ten był niezwykle popularny. Parafia sieprawska była ongiś pod jego wezwaniem. – Kryty gontem, z sygnaturką. Mieszkańcy zwą go „Marcinek”. Powstał w siedemnastym wieku.

Corocznie, na św. Marcina (11 listopada) jest tu odprawiana uroczysta msza święta.

41. Marcinek – Siepraw

V Sieprawiu na dne doliny, neďaleko riečky, obklopený stromami, sa nachádza malý drevený kostolík sv. Martina z Torus. – V stredoveku bol tento svätec neobyčajne populárny. Farnosť sieprawska mu bola kedysi zasvätená. – Krytý šindľou, so signatúrou. Obyvatelia ho nazývajú „Marcinek”. Vznikol v sedemnástom storočí.

Každý rok, na sv. Martina (11. novembra) je tu vykonávaná slávnostná svätá omša.

Marcinek
Marcinek

42. Krzyż – Siepraw

Na samej granicy Sieprawia z Krzyszkowicami znajduje się dwupiętrowa figura. Na tablicy fundacyjnej umieszczonej na stosunkowo niskim pierwszym członie widnieje napis: **Fondator Józef Grabowski i Katarzyna żona 1895**. Święty Jakub zajmuje frontowe miejsce pierwszego piętra. Nad nim na drugim piętrze, Serce Jezusa. Jest to frontalnie przedstawiony Chrystus w długiej powłóczyściej szacie, jedną ręką wskazujący na swoje gorejące serce. Na tymże piętrze po lewej stronie, płaskorzeźba św. Józefa. Po prawej, postać kobiety w koronie z mieczem, tarczą i gałązką lilii w dłoniach. Tak chciano przedstawić chyba św. Katarzynę. Na szczycie umieszczono krzyż.

Płaskorzeźby choć wykonane niewątpliwie przez kształconego rzemieślnika nie mają takiej siły wyrazu jak inne, bardziej ludowe czy nawet nieporadnie wykonane figury na terenie gminy.

42. Kríž – Siepraw

Celokm pri hanici Sieprawia z Krzyszkowicami sa nachádza dvojposchodová socha. Na zakladateľskej tabuli nachádzajúcej sa na relatívne nízkom prvom podstavci je viditeľný nápis: **Sponzor Józef Grabowski a Katarzyna manželka 1895**. Svätý Jakub je na prednom mieste na prvom poschodí. Nad ním na druhom poschodí, srdce Ježiša. Na tomto poschodí vľavo, basreliéf sv. Jozefa. Vpravo, postava ženy s korunou a mečom, štítom a halúzkou ľalií v dlaniach. Zámerom bolo asi predstavenie sv. Kataríny. Na vrchu je umiestnený kríž.

Basreliéfy vytvorené bezpochyby vzdelaným remeselníkom nemajú taký silný výraz ako iné, ľudovejšie alebo dokonca bezradne vykonané sochy na území obce.

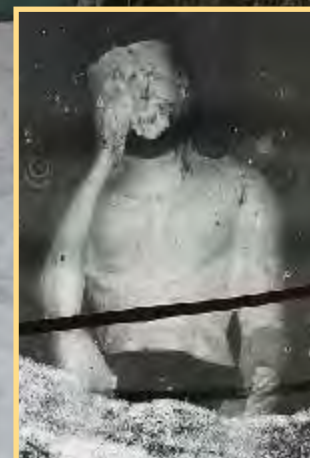

43. Chrystus Frasobliwy – Siepraw

W rozwidleniu wyniosłego drzewa widzimy kapliczkę szafkową. We wnętrzu, za szybką polichromowana figurka Chrystusa Frasobliwego.

43. Trpiaci Kristus – Siepraw

V rozkonárenom nádhernom strome vidíme skriňovú kaplnku. Vo vnútri, za sklom polchrómovaná soška Trpiaceho Kristusa.

44. Krzyż – Siepraw

W niedużej odległości od szkoły w Sieprawiu znajduje się krzyż z postacią Ukrzyżowanego. Figurka Pana Jezusa to metalowy odlew. Krzyż z betonu naśladuje sękatę drzewo. Na szczycie blaszana chorągiewka z wyciętą datą fundacji: 1915.

44. Kríž – Siepraw

Neďaleko školy v Sieprawiu sa nachádza kríž s postavou Ukríženého. Socha Ježiša Krista je kovovým odliatkom. Kríž z betónu imituje sukovatý strom. Na vrchole plechová zástava z vyrytým dátumom zakladania: 1915.

45. Chrystus Frasobliwy – Siepraw

W niedużej odległości od „Marcinka” na drzewie znajduje się kapliczka.

Drewniana szafka zwieńczona wieżyczką z metalowym krzyżem. Wewnątrz, za szybką drewniana figurka Frasobliwego.

45. Trpiaci Kristus – Siepraw

V malej vzdialenosti do „Marcinka” sa na strome nachádza kaplnka.

Drevená skrinka ukončená vežičkou s kovovým krížom. Vo vnútri, za sklom, drevená soška trpiaceho.

46. Matka Boska Niepokalanie Poczęta – Siepraw

W Sieprawiu na pniu grubej lipy zawieszono metalową oszkloną szafkę z figurką Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Kapliczka ufundowana przez mieszkankę Sieprawia, która około 1930 roku jako mała dziewczynka poszła ze swoim dziadkiem na pielgrzymkę do Kalwarii, skąd przyniosła drewnianą figurkę Upadku Pana Jezusa.

46. Nepoškvrnene počatá Panna Mária – Siepraw

V Sieprave na pni hrubej lipy je zavesená kovová sklená skrinka so soškou Nepoškvrnene počatej Panny Márie. Kaplnku založil obyvatelka Sieprawia, ktorá približne 1930 roku ako malé dievčatko išla so svojim dedkom na púť do Kalvárie. Drevená socha pád Ježiša Krista pochádza práve z tejto púte.

Kaplnki
v Spišskom Štvrtku

Kapliczki
w Spiskim Czwartku

Spišský Štvrtok (po polsku Spiski Czwartek, po maďarsky Csütörtökhely a po nemecky Donnersmarkt) – obec v okrese Levoča, v prešovskom kraji na Slovensku¹. V oblasti historického Spiša. Patril k maďarským magnátskym rodom v poradí: Zápoľský, Turzovci (Thurzó) a Csáky.

Prvá písomná zmienka pochádza roku 1263 – nazýval sa vtedy Villa Santi Ladislai alebo Villa Santi Ladislavsi, od kostola sv. Ladislava. Od začiatku XIV. storočia sa meno obce spájalo

---

¹ Vypracované na základe: http://pl.wikipedia.org/wiki/Spiski_Czwartek edícia 3.V.2010

Spiski Czwartek (po slovacu Spišský Štvrtok, po węgiersku Csütörtökhely a po niemiecku Donnersmarkt) – wieś w powiecie Lewocza, w kraju preszowskim na Słowacji¹. W obrębie historycznego Spiszu. Należał kolejno do węgierskich rodów magnackich: Zapolya, Turzonów (Thurzó) i Csáky.

Pierwsza pisemna wzmianka pochodzi z 1263 roku – zwano go wówczas Villa Santi Ladislai lub Villa Santi Ladislavsi, od kościoła św. Władysława. Od początku XIV wieku miano wsi

---

¹ Opracowałem na podstawie: http://pl.wikipedia.org/wiki/Spiski_Czwartek edycja 3.V.2010

s jarmarkmi, ktoré sa tu – ako na to sám názov poukazuje – odohrávali práve vo štvrtok. Názov Spišský Štvrtok platí od roku 1927.

Spišský Štvrtok bol počas krátkeho obdobia v XV. storočí sídlom provincie 11 spišských miest, ktoré patrili k Maďarsku. V roku 1465 stratil mnoho mestských privilégií, ale zachoval si právo organizovať štvrtkové trhy, ktoré pretrvali až do polovice XIX. storočia.

Podľa zachovaných dokumentov sa tu v roku 1565 nachádzalo 61 domov, ale v roku 1605 už iba 30. Pravdepodobnou príčinou boli turecké nájazdy, ktoré v roku 1570 spustošili južný Spiš. Nebol to však koniec nešťastí, pretože v roku 1710 počas veľkej nákazy umrela viac ako polovica obyvateľov Spiša. V roku 1831 vybuchla epidémia cholery a v roku 1869 vypukol veľký požiar. Vtedy zhorelo veľa domov, strechy na kostole a veži, ako aj na kláštore františkánov.

związane było z targami, które odbywały się jak sama nazwa wskazuje właśnie w czwartek. Nazwa Spišský Štvrtok obowiązuje od 1927 roku.

Przez krótki czas w XV wieku Spiski Czwartek był siedzibą prowincji 11 miast spiskich, które pozostały przy Węgrzech. W 1465 roku stracił liczne przywileje miejskie, ale zachował prawo do organizowania czwartkowych targów, które trwały do połowy XIX wieku.

Według zachowanych dokumentów w 1565 roku było 61 domów, ale w 1605 już tylko 30. Prawdopodobnie na skutek najeżdów tureckich, które w 1570 roku spustoszył południowy Spisz. Nie był to koniec nieszczęść gdyż w 1710 roku w czasie wielkiej zarazy zmarła ponad połowa mieszkańców Spiszu. W 1831 wybuchła epidemia cholery, a w 1869 wielki pożar. Spłonęło wówczas wiele domów, dachy na kościele i wieży oraz na klasztorze franciszkanów.

Počas II. svetovej vojny bol Spišský Štvrtok dôležitým miestom nielen pre partizánov, ale aj nemeckú armádu.

Po vojne, v roku 1950 komunistická vláda Československa zmenila kláštor františkánov zo sedemnásteho storočia na opatrovnícky dom pre psychicky chorých. V súčasnosti tento dom naďalej funguje – Františkánov v Spišskom Štvrtku je iba niekoľko, takže komplex budov zo sedemnásteho storočia bol pre nich rozhodne príliš priestranný. Zaujímavosťou je, že ak františkán chce kostol otvoriť, musí prejsť podzemnou chodbou, ktorá spája bývalý kláštor s kaplnkou.

***

Na území Spišského Štvrtka sa nachádza niekoľko dôležitých pamätihodných objektov. Spomeňme barokový kláštor františkánov z roku 1668. Následne románsko-gotický kostol sv. Ladislava

W czasie II wojny światowej Spiski Czwartek był ważnym miejscem tak dla partyzantów jak i wojsk niemieckich.

Po wojnie, w 1950 roku komunistyczny rząd Czechosłowacki zamienił siedemnastowieczny klasztor franciszkanów na dom opieki nad osobami niepełnosprawnymi umysłowo. Obecnie dom opieki nadal funkcjonuje – Franciszkanów w Spiskim Czwartku jest zaledwie kilku i tak duży kompleks siedemnastowiecznych budynków był by dla nich zdecydowanie zbyt przestronny. Co ciekawe do dziś, żeby otworzyć kościół Franciszkanin musi przejść przez podziemny korytarz łączący były klasztor z kaplicą.

***

Na terenie Spiskiego Czwartku znajduje się kilka zabytkowych obiektów dużej klasy. Wymieńmy barokowy klasztor

z XIII. storočia. Prestavaný v XVII. a XVIII. storočí (barok). Obnovený po požiari na konci XIX. storočia. Má veže s neogotickým ukončením, ktoré sú charakteristické pre Spiš. Vo vnútri je barokový hlavný oltár sv. Ladislava z roku 1704, bočné oltáry, ambona a krucifix z polovice XVIII. storočia.

Najväčším objektom, považovaným za arcielo gotiku, je rodová dvojúrovňová kaplnka maďarských magnátov Zápoľských z roku 1473. Postavil ju Puchspaum (staval taktiež katedrálu vo Viedni). V neogotickom otlári sa nachádza na dreve maľovaný gotický obraz Smrť Panny Márie z polovice XV. storočia. Nachádzajú sa tam taktiež Piety, ktoré si rozhodne zaslúžia pozornosť. Neskorogotický reliéf Piety z polovice XVI. storočia z okruhu dielne majstra Pavla z Levoče a v dolnej kaplnke barokový reliéf.

***

franciszkanów z 1668 roku. Następnie romańsko-gotycki kościół św. Władysława z XIII wieku. Przebudowany w XVII i XVIII wieku (barok). Odnowiony po pożarze w końcu XIX wieku. Posiada charakterystyczną dla Spiszu wieżę z neogotyckim zakończeniem. Wewnątrz barokowy ołtarz główny św. Władysława z 1704 roku, ołtarze boczne, ambona i krucyfiks z połowy XVIII wieku.

Najcenniejszy obiekt to, uważana za arcydzieło gotyku rodowa dwukondygnacyjna kaplica węgierskich magnatów Zapolya z 1473 roku. Wzniósł ją Puchspaum (budował również katedrę w Wiedniu). W neogotyckim ołtarzu znajduje się, malowany na drewnie, gotycki obraz Zaśnięcia Maryi Panny, z połowy XV wieku. Znajdują się tam również warte uwagi Piety. Późnogotycka wykonana w XVI wieku przez kogoś ze szkoły Pawła z Lewoczy i, w dolnej kaplicy, barokowa.

***

Svoju pozornosť sa oplatí sústrediť aj na niekoľko sôch nachádzajúcich sa v blízkosti kostola. Sú to tri zaujímavé kríže: jeden s trojdielnými ramenami s profilovaným podstavcom stojaci na štvorstenovom základe. Druhý jednoduchý, kamenný, s kovovým krucifixom, nachádzajúci sa na kvádrovom základe s polkruhovitou zdobenou tabuľou umiestnenou kolmo. Tretí, kovový, s lúčmi vychádzajúcimi z miesta, kde sa ramená spájajú, a trochu nižšie je zavesená okrúhla tabuľka, na ktorej sa kedysi nachádzali odkazy. Tento kríž pripomína históriu kostola na Slovensku počas komunizmu – choci prenasledovaný a privalený – pretrval. Sú tam taktiež veľmi zničené základy, na ktorých pravdepodobne stáli taktiež kríže. Nachádza sa tu ešte jedna zaujímavá socha. Na skoro kockovom podstavci a profilovanom základe sa nachádza ostro ukončený basreliéf, ktorý sa hore ľahko zužuje, s vyrytým krížom a miestom po zakladateľskej tabuli. Na vrchole sa kedysi pravdepodobne nachádzal kríž.

Warto również przyjrzeć się znajdującym się w pobliżu kościoła kilku figurom. Są to trzy interesujące krzyże: jeden o trójdzielnych ramionach z profilowaną bazą stojący na czworościnnym postumencie. Drugi prosty kamienny, z metalowym krucyfiksem, umocowany na bryłowym postumencie z ukośnie umieszczoną półkuliście zwieńczoną tablicą. Trzeci, metalowy z promieniami wychodzącymi w miejscu połączenia ramion i niżej zawieszoną okrągłą tabliczką, na której ongiś były jakieś napisy. Ten krzyż przypomina historię Kościoła na Słowacji w czasach komunizmu – choć prześladowany i przygięty – trwał. Inne to mocno zniszczone postumenty, na których najprawdopodobniej też stały krzyże. Znajduje się tu jeszcze jedna ciekawa figura. Na prawie sześciennym podstavie i profilowanej bazie umieszczono lekko zwężający się ku górze ostro zakończony prostopadłościan z wyrytym krzyżem i miejsce po tablicy fundacyjnej. Na szczycie najprawdopodobniej znajdował się kiedyś krzyż.

Neďaleko kostola sa nachádza drevený kríž. Pokrytý je polkruhovitou plechovou strieškou so soškou Ježiša Krista. Tento kríž sa nachádza na murovanom podstavci.

Nieopodal kościoła znajduje się drewniany krzyż. Nakryty półkolistym blaszanym daszkiem z figurą Pana Jezusa. Krzyż ten umieszczony jest na murowanej podstawie.

V centre obce sa nachádza kamenný kríž s Ježišom Kristom, ktorý je umiestnený na fantasticky ukončenom podstavci.

Na pahorku nad Spišským Štvrtkom sa nachádza murovaná kaplnka – malá budova. Cez kovové dverka s neopakovateľnou mriežkou je možné vo vnútri na stolíku spozorovať sošku Panny Márie (privezená z Nového Targu) na modrom pozadí. Na dvojspádovej strieške prikrytej strešnou krytinou sa nachádza malý krížik.

Na severovýchode od obce je viditeľná skoro identická kaplnka, iba že prikrytá šindľou s uzatvorenými na hlucho dverkami a krížikom spredu.

W centrum wsi znajduje się umieszczony na fantazyjnie zwieńczonym postumencie kamienny krzyż z Panem Jezusem.

Na wzgórzu nad Spiskim Czwartkiem znajduje się murowana kapliczka w pełnym tego słowa znaczeniu – niewielki budynek. Przez metalowe drzwiczki z fantazyjną kratą widać we wnętrzu na stoliku figurkę Matki Boskiej (przywieziona z Nowego Targu) na niebieskim tle. Na krytym dachówką dwuspadowym daszku umieszczono mały krzyżyk.

Na północny wschód od wsi widzimy właściwie identyczną kapliczkę tyle, że krytą gontem z zamkniętymi na głucho drzwiczkami i krzyżykiem na froncie.

Nedáľeľo sa nachádzajú dva drevené jednoduché kríže. Na jednom je nápis Lukáš a na druhom Ján. Tieto dva kríže sú tu postavené ako pamiatka po dvoch mladých chlapcoch, ktorí tu zahynuli pri dopravnej nehode. Možnože križovatka s diaľnicou, ktorá tu na tomto mieste bude postavená, bude mať svojich dvoch patrónov.

Nieopodal znajdują się dwa drewniane proste krzyże. Na jednym napis Lukáš a na drugim Ján. Te dwa krzyże upamiętniają młodych chłopców, którzy zginęli tu w wypadku samochodowym. Być może skrzyżowanie z autostradą, które niechybnie powstanie w tym miejscu, będzie, więc miało swoich dwóch patronów.

Neďaleko križovatky cesty vedúcej k obci bol postavený jednoduchý kamenný kríž so soškou Ježiša. V pozadí je viditeľná nová estakáda diaľnice.

Za obcou, ak sa pozeráme na jej centrum, vidíme kríž, ktorý sa veľmi podobná na ten neďaleko kostola, avšak pokrytý doskami. Postava Ukrižovaného vyrezaná z plechu bola kedysi maľovaná. Tento kríž sa nachádza v cigánskej časti Spišského Štvrtku, na hranici obce s poľami rozťahujúcimi sa do diaľky.

Taktiež za obcou, na pozadí stĺpov s vysokým napätím sa nachádza kríž, ktorý je veľmi podobný.

Niedaleko skrzyżowania drogi prowadzącej do wsi postawiono prosty kamienny krzyż z figurką Jezusa. W tle widać nową estakadę autostrady.

Za wsią, gdy spoglądamy na jej centrum, widzimy krzyż bardzo podobny do tego nieopodal kościoła, tyle że nakryty deskami. Postać Ukrzyżowanego wycięta z blachy była niegdyś malowana. Ten krzyż znajduje się w cygańskiej części Spiskiego Czwartku, na granicy wsi i rozciągających się daleko pól.

Również za wsią, na tle słupów wysokiego napięcia znajduje się podobny w typie krzyż.

Na druhej strane cesty nájdeme kríž, ktoré je zdobený zaujímavou vyrezávaným porsím Matky Božej bolestnej a medailónom s obrazom trpiaceho Krista. Na základe, v plochom výklenku, zakladateľská tabuľa s odkazom: **Pene Ježiši Kriste prijmi ode-mna tento dar / Na cest a chvalu Božiu / Ten kríž dal postavit / Jozef David / Roku 1937.**

Po druhej strane drogi znajdziemy ozdobiony ciekawie wy-rzeźbionym popiersiem Matki Boskiej Bolesnej i medalionem z wizerunkiem Chrystusa Frasobliwego. Na postumencie, w płyt-kiej wnęce tablica fundacyjna z napisem: **Panie Jezu Chryste przyjmij dar ode mnie / Ku drodze i Bogu na chwałę / Krzyż ten ufundował / Jozef David / Roku 1937.**

Gmina Siepraw

● INTERESUJĄCE KAPLICZKI
CZECHÓWKI, ŁYCZANKI,
SIEPRAWIA
I ZAKLICZYNA

Spišský Štvrtok

● INTERESUJĄCE KAPLICZKI
SPIŠKIEGO CZWARTKU

Kapliczki w Gminie Siepraw

Zakliczyn

1. MB Niepokalanie Poczęta	26	14. MB Różańcowa	76
2. Św. Florian	30	15. Krzyż	78
3. Krzyż	32		
4. Św. Florian	38		
5. Krzyż	42		
6. Krzyż	44		
7. MB Różańcowa	46		
8. MB Częstochowska	52		

Czechówka

9. Św. Florian	54		
10. Św. Florian	62		
11. Św. Florian	66		
12. Św. Tekla	68		
13. MB Niepokalanie Poczęta	72		

Siepraw

21. Św. Jan Nepomucen	98		
22. Krzyż	100		
23. Św. Florian	104		
24. Krzyż (?)	106		
25. Nieznanego żołnierza	108		

Łyczanka

16. Św. Florian	80		
17. Kaplica	84		
18. Krzyż	88		
19. MB Licheńska	94		
20. Frasobliwy	96		

26. MB Niepokalanie Poczęta	110	37. Krzyż	140
27. Krzyż	112	38. Kaplica	142
28. Najświętsze Serce Jezusa	114	39. Kapliczka	146
29. Św. Franciszek	116	40. MB Niepokalanie Poczęta	150
30. Bł. Aniela Salawa	118	41. <i>Marcinek</i>	152
31. MB Saletyńska	120	42. Krzyż	156
32. MB Częstochowska	124	43. Frasobliwy	158
33. Chrystus Nazareński	126	44. Krzyż	160
34. MB Różańcowa	130	45. Frasobliwy	162
35. Pieta	134	46. MB Niepokalanie Poczęta	164
36. Krzyż	138		

Kaplinki v obci Siepraw

Zakliczyn

1. Nepoškvrnene počatá	26	14. Ružencová Panna Mária	76
2. Sv. Florián	30	15. Kríž	78
3. Kríž	32		
4. Sv. Florián	38		
5. Kríž	42		
6. Kríž	44		
7. Ružencová Panna Mária	46		
8. Częstochowska	52		

Czechówka

9. Sv. Florián	54		
10. Sv. Florián	62		
11. Sv. Florián	66		
12. Sv. Tekla	68		
13. Nepoškvrnene počatá	72		

Siepraw

21. Sv. Ján Nepomucký	98		
22. Kríž	100		
23. Sv. Florián	104		
24. Kríž (?)	106		
25. Neznámeho vojaka	108		

Łyczanka

16. Sv. Florián –	80		
17. Kaplica	84		
18. Kríž	88		
19. Panna Mária Licheńska	94		
20. Trpiaci Kristus	96		

26. Nepoškvrnene počatá	110	37. Kríž	140
27. Kríž	112	38. Kaplnka	142
28. Najsvätejšie srdce Ježiša	114	39. Kaplnka	146
29. Sv. František	116	40. Nepoškvrnene počatá	150
30. Bł. Aniela Salawa	118	41. <i>Marcinek</i>	152
31. Panna Mária Salatínska	120	42. Kríž	156
32. Częstochowska	124	43. Trpiaci Kristus	158
33. Ježiš Nazaretský	126	44. Kríž	160
34. Ružencová Panna Mária	130	45. Trpiaci Kristus	162
35. Pieta	134	46. Nepoškvrnene počatá	164
36. Kríž	138		

Kaplnki v Spišskom Štvrtku

1. 2. 3. Kríže	168, 171, 173
4. 5. 6. Základy	175
7. Základ (zaujímavá socha)	177
8. Kríž (neďaleko kostola)	179
9. Kríž (v centre obce)	181
10. 11. Murované kaplnki	182, 183
12. Dva kríže (drevené)	184
13. 14. 15. 16. Kríže	187, 188, 190, 193

Kapliczki w Spiskim Czwartku

1. 2. 3. Krzyże	168, 171, 173
4. 5. 6. Postumenty	175
7. Postument (ciekawa figura)	177
8. Krzyż (nieopodal kościoła)	179
9. Krzyż (w centrum wsi)	181
10. 11. Murowane kapliczki	182, 183
12. Dwa krzyże (drewniane)	184
13. 14. 15. 16. Krzyże	187, 188, 190, 193

Wśród niebotycznych katedr, zda się nie ręką ludzką uczynionych, bardziej na chwałę Bogu niż po to, aby utrwalić własne imię, wśród pałaców mających być wyrazem potęgi ich właścicieli, ale też ku chwale tych co je wznosili, chociaż może lepiej byłoby powiedzieć w cieniu, czy z boku, gdzieś nawet w oddaleniu od wiejskiego, drewnianego kościółka, na granicy tego, czym zajmuje się historia sztuki, często dosłownie na granicy ludzkich siedzib, tam gdzie zaczyna się nowy, mało znany mieszkańcom świat, stoi figura przydrożna, kapliczka, „boża męka”.